Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 3 (253) ◆ Четвер, 9 січня 1992 року ◆ Ціна 30 коп. (Передплатникам - 10 коп.).

9

ЛЬОТЧИКИ ПРИСЯГНУЛИ УКРАЇНІ

ВИЗНАННЯ, ЩО ТРИВАЄ

Понад шістдесят країн світу визнали незалежність України. З чотирма з них до Нового року встановлено дипломатичні відносини, повідомило Міністерство закордонних справ України.

На другий же день після референдуму нас визнали Польща і Канада. З 14 грудня встановлено дипломатичні відносини з Угорщиною і Литвою, нас визнала Латвія. 5 грудня російський президент заявив про визнання України. Того ж дня встановлено дипломатичні відносини з Болгарією. Естонія, Чехо-Словаччина і Швеція визнали нас відповідно 6, 8 і 19 грудня, а Ізраїль 19 грудня встановив дипломатичні відносини. 16 грудня нас визнав Таїланд, 17 — КНДР, Перу і КНР, 23 грудня — Швейцарія і Монголія, 24 — Афганістан, 25 — США та Іран. Напередодні новорічних свят, 28 грудня, нас визнали Бразилія та Японія.

Цей список, звичайно, не претендує на повну завершеність і, з'явившись на шпальтах газети, природно, вже потребуватиме доповнень. Утім, сам факт визнання України понад шістдесятьма державами, безперечно, заслуговує на увагу.

Артем ПРОХОРЕНКО.

12

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ЗАПОБІГАННЯ ЗАХВОРЮВАННЮ НА СНІД ТА СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ:

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

НАПЕРЕДОДНІ КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

Сприяти консолідації усіх українців, які проживають на території суверенних держав колишнього Радянського Союзу, довколо невідкладних завдань будівництва нової, вільної, незалежної Української держави, національного відродження українського народу покликаний конгрес українців. Організований за ініціативою Комітету у справах національностей при Кабінеті міністрів України, Народного руху України, Всеукраїнського товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, товариства «Україна», він пройде у Києві 22—23 січня. Це відзначалося на прес-конференції, яка відбулася у столиці України.

СКЛАДНЕ ЗАВДАННЯ

Питання про перебування грузинського президента на території Вірменії вирішують нині власті цієї республіки. Як відомо, Гамсахурдіа втік до сусідньої держави минулого понеділка після двох тижнів боїв між його прихильниками та силами опозиції. Вірменський міністр закордонних справ Ованнісян, який перебуває у Вашингтоні, заявив кореспондентам, що керівництво Вірменії не надало Гамсахурдіа політичного притулку, але й не примушуватиме силоміць його залишити республіку. Як повідомляє ТАРС, у вівторок по вірменському телебаченню виступив радник президента з питань національної безпеки Манучерян. Він наголосив, що перед вірменським урядом стоїть складне завдання: треба знайти таке рішення, яке б негативно не позначилося на вірмено-грузинських відносинах і не суперечило б міжнародним нормам з прав людини. За словами колишнього прем'єра Грузії Сігуа, Гамсахурдіа вивіз із собою двісті мільйонів карбованців і прагне емігрувати на Захід.

Тим часом минулого вівторка сили, підпорядковані тимчасовій військовій раді, розігнали в Тбілісі мітинг прихильників президента-втікача, в якому брали участь близько чотирьох тисяч осіб. Під час інциденту поранено щонайменше двох людей. Один з керівників військової ради Іосіліані повідомив, що для наведення порядку нові грузинські власті можуть знову вдатися до таких дій.

КОМІСІЯ ЄС висунула вимогу терміново провести розслідування випадку ракетної атаки югославського військового літака проти двох вертольотів, на яких знаходились спостерігачі Європейського Співтовариства. Внаслідок прямого влучання ракети один з вертольотів вибухнув у повітрі, що призвело до загибелі п'яти спостерігачів. Другий вертоліт зробив аварійну посадку. Факт нападу і загибелі спостерігачів визнали югославські військові власті.

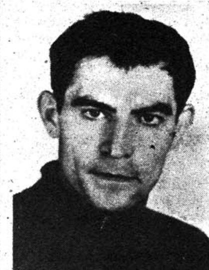
МІЖНАРОДНА конференція з координації гуманітарної допомоги країнам СНД відбудеться у Вашингтоні 22—23 січня. Про це повідомила представник держдепартаменту США Татуайлер.

НА засіданні Ради НАТО, яке відбулося у вівторок у Брюсселі, постійні представники країн— членів цієї організації висловились за прийняття республік колишнього СРСР до складу Ради Північно-Атлантичного співробітництва.

УРЯД Норвегії вирішив надати СНД у цьому році відстрочку у виплаті норвезької частини загального боргу колишнього СРСР у розмірі 15 мільйонів крон (2 мільйони 400 тисяч доларів).

13

РАБ НЕ МОЖЕ БУТИ ПОЕТОМ

СКАЛЬПЕЛЕМ, НАВПОМАЦКИ І БЕЗ НАРКОЗУ

РАНКОВЕ ЗАСІДАННЯ 4 СІЧНЯ

Так можна охарактеризувати процес лібералізації цін, заложниками якого опинилися громадяни України. Приватизація, за яку йдеться на всіх рівнях, вже, мабуть, більше року, не здійснена, парламент у муках погодився лише з концепцією роздержавлення та приватизації, закону відповідного не ухвалив. Ажіотажний попит на товари призвів до тотального спустошення прилавків магазинів, рівень виробництва товарів народного споживання впав щонайменше на 15—20 відсотків. Покладатися на те, що виробники притримували продукцію «до кращих часів», особливо не слід. І ось на цьому грунті, скоріше, трясовині, верхи намагаються вийти з економічної кризи шляхом лібералізації цін. Заради справедливості треба сказати, що це не наша, українська, політика, а політика Росії, від якої залежні були і 1 грудня, і до біловезької зустрічі, і після неї. Залежні, бо не маємо незалежної економіки, і не матимемо її ще тривалий час. Це правда, хоча й дуже гірка. Але правда й те, що наш уряд, наш парламент мали спрогнозувати події, розрахувати все не на один і не на два кроки вперед. А це було б можливе, якби парламент був професійним, а уряд радикальним, якби не зволікали ці дві сили із приватизацією та роздержавленням, якби не політизували економіку. Якби. Так, після бою кулаками не розмахують. Що ж тепер пропонує Кабінет міністрів Вітольда Фокіна?

— Переважна більшість товарів та послуг, — зазначив В. Фокін, виступаючи з доповіддю в парламенті, — реалізовуватиметься за вільними цінами. До переліку товарів, що їх продаватимуть за гарантованими цінами, додатково включено макаронні вироби, крупи, маргарин і тваринні жири, що вимагає додатково майже трьох мільярдів карбованців на рік. А в цілому на дотації для підтримання державних регульованих цін на товари народного споживання, комунальні та послуги громадського транспорту, паливо для населення цього року буде спрямовано близько 80 мільярдів карбованців.

Однак дивним здається прогноз прем'єра про те, що на першому етапі лібералізації ціни зростуть у 2—4 рази, а на кінець першого кварталу — у п'ять разів. Адже й тепер яловичину у магазині продають по 36 карбованців, а ковбаса варена — по 45, цукерки «Шкільні» по 39. Перелік можна продовжити. А між тим Вітольд Павлович, оперуючи цими спрогнозованими цінами, впевнений, що на січень нинішнього року необхідно буде 27 мільярдів карбованців, щоб хоч якоюсь мірою збалансувати зростання цін і доходів. Утім, цієї суми немає. І саме тому й прийнято рішення про запровадження купонів багаторазового використання.

Прем'єр-міністр Вітольд Фокін переконаний, що купони мають товарне покриття. Дай, Боже!

Які ж цілі переслідують, запроваджуючи купони, крім подолання нестачі готівки, що теж важливо? Передусім, вважає Прем'єр-міністр, купони виконають захисну функцію споживчого ринку, стабілізують попит населення на товари. Але найголовнішою метою запровадження купонів, на думку уряду, є те, що відкривається можливість на практиці випробувати впровадження власної грошової одиниці, здобути в ході цього випробовування - експерименту практичний досвід і завчасно зробити відповідні висновки, підготувати грунт (а не трясовину) для запровадження української валюти. А російський же рубль виконуватиме роль розрахункової грошової одиниці у межах економічних кордонів СНД.

Далі доповідач зупинився на окремих аспектах соціального захисту громадян за умови лібералізації цін. Підкреслювалося, зокрема, що підвищенню в 2,5—4,5 раза, в залежності від часу виходу на пенсію, підлягають вже нові розміри пенсій. Стипендії студентам, встановлені у грудні минулого року, теж будуть збільшені. Підприємства та організації мають у січні забезпечити авансові видатки зарплати у розмірі не менше 50 відсотків від суми, нарахованої згідно з підвищеними тарифними ставками і посадовими окладами. З січня удвічі збільшаться відшкодування працівникам, які постраждали внаслідок трудового каліцтва, з розрахунку середньої заробітної плати відповідних категорій працівників у жовтні—грудні минулого року. Також удвічі збільшаться розміри щомісячних компенсаційних виплат сім'ям з неповнолітніми дітьми, що їх видають цим сім'ям на придбання товарів дитячого асортименту. Крім того, Вітольд Фокін назвав і новий мінімальний розмір заробітної плати — 555 карбованців.

Окреслюючи кроки уряду по стабілізації економіки України, Прем'єр-міністр наголосив, зокрема, що протягом двох тижнів буде здійснено кардинальну реформу зовнішньої торгівлі. Вона передбачає встановлення пільгового режиму ввозу і вивозу товарів, створення резерву вільно конвертованої валюти та нарощування експорту. Підприємства всіх форм власності одержать право вільного виходу на зовнішній ринок. Для цього уряд істотно спрощує порядок реєстрації, обмежує сфери ліцензування і квотування, лібералізує режим банківського валютного кредитування, а в найближчій перспективі запровадить вільний режим валютних операцій. Митні тарифи на імпорт будуть значно знижені, а на дефіцитну на внутрішньому ринку продукцію — скасовані. Уряд звернувся за товарною допомогою до деяких країн Заходу. Вона, є всі підстави сподіватися, надаватиметься Україні на вигідних умовах.

Для стримування інфляції вживатимуться заходи для зв'язування готівки, що є на руках у населення, введення більш жорсткого режиму кредитування виробництва. До цих заходів входять децентралізація кредитного обігу, комерціалізація банківських установ, підвищення і відміна адміністративного регулювання процентних ставок.

Далі доповідач звернувся до парламенту з пропозицією ухвалити постанову про внесення змін до Закону про індексацію, а також до Кодексу законів про працю України, щоб розкріпостити підприємства у формуванні заробітної плати трудових колективів.

На завершення Вітольд Фокін вдався до прогнозування соціально-економічних наслідків першого кроку до ринкової економіки.

Прогноз перший: ми витримаємо, не підемо на вулицю. Товари з'являться в магазинах, купуватимемо їх на **зароблені** гроші. Становище стабілізується вже восени.

Прогноз другий: ми бунтуватимемо, ціни й зарплата заморозяться. Короткий перепочинок і — знову все спочатку, бо іншого шляху ще не винайдено. Так розвивалися події свого часу в деяких країнах Європи.

Прогноз третій: якщо ціни не вдасться втримати на певному щаблі, вони повзтимуть по спіралі вгору. Гіркий досвід інших країн теж показує, що з цієї ситуації вихід полягає знову ж у поверненні до першого варіанту, але за більш складних умов.

Що ж, вибираймо?

Цілу годину до перерви Вітольд Фокін відповідав на запитання депутатів. Здалося, що не на всі Прем'єр-міністр має відповіді. Втім, він і сам зізнався у цьому. Треба дати час, щоб визначитися з подальшими кроками, врахувати помилки, якомога скоріше виправити їх, якщо це буде можливо. А нам залишається лише терпіти — може, й справді справдиться перший прогноз Вітольда Фокіна.

На ранковому засіданні після доповіді голови постійної Комісії мандатної та з питань депутатської етики Василя Рябоконя про результати виборів народних депутатів України замість вибулих парламент ухвалив постанову про визнання повноважень народних депутатів України Віктора Михайловича Пензеника, обраного по Радянському виборчому округу № 262, та Олександра Семеновича Зайця, обраного по Шполянському виборчому округу № 429.

Світлана ПИСАРЕНКО, парламентський оглядач «Голосу України».

«КОНЯ» НЕ ПЕРЕСТАВИЛИ, ЗАТЕ ВПРЯГЛИСЯ САМІ

ДЕННЕ ТА ДВА ВЕЧІРНІ ЗАСІДАННЯ 4 СІЧНЯ

Депутати провели в сесійному залі майже на дві години більше, ніж звичайно, обговорили доповідь Прем'єр-міністра України В. Фокіна і прийняли Постанову Верховної Ради республіки «Про соціальний захист населення і внутрішнього ринку України». В обговоренні взяли участь близько 40 народних депутатів і Президент України Л. Кравчук. Далі Верховна Рада прийняла Закон республіки «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», який привів у відповідність чинне законодавство з ринковими заходами Президента, уряду і Національного банку, і Постанови парламенту «Про внесення змін до Тимчасового положення про забезпечення діяльності народних депутатів України» та «Про забезпечення, обслуговування та охорону Президента України». На цьому четверта сесія парламенту закінчила свою роботу. П'ята сесія розпочнеться об 11-й ранку 28 січня.

Незважаючи на суто економічний характер обговорюваних законопроектів, драма, що розігралася минулої суботи в сесійному залі, була політичною. Назрівав конфлікт між законодавчою владою парламенту і виконавчою владою Президента і Кабінету міністрів, який мало не вибухнув урядовою кризою і, власне, загальним загостренням політичної ситуації в республіці.

Так вийшло, що всі ринкові заходи були впроваджені в життя президентським Указом та спільною постановою уряду і Національного банку від 27 грудня минулого року, а перші удари шокованих входженням у ринок виборців прийняли в своїх округах парламентарії. В розпачі схопилися за голову і тим, і другим було від чого. Як не готувалися до ринку, як не говорили про «м'яку шокотерапію» непопулярної лібералізації цін, а республіка виявилася до неї не готовою. Не було прийнято правової ринкової бази: законів про роздержавлення, приватизацію, демонополізацію державної власності, земельну реформу. Неринковими виявилися податковий механізм і підхід до формування держбюджету республіки. Не було навіть заздалегідь прийнято рішення про підвищення зарплати та соціальних виплат малоімущим, що мало б передувати лібералізації цін. Громадяни незалежної України опинилися сам на сам з астрономічними цінами, які характеризували не якийсь один певний підхід до справи, а тільки різні ступені прагнення окремих ціноутворювачів зірвати куш з тоненького гаманця маленької людини. Перші «цінові бунти» засвідчили — Україна на межі соціального вибуху. Ось біля цього возу проблем «кінь» документів про ринок опинився навіть не позаду, а взагалі невідомо де. Точніше, він, а разом з ним і Україна, знову опинилися в хвості економічних реформ Росії. Спробу поставити все на свої місця й прагнули зробити депутати.

Відразу скажу, що зробити це не вдалося і не могло вдатися, бо з самого початку, повторюю, неправильною виявилася методологія входження в ринок. Але депутатам вдалося пом'якшити ситуацію, уникнувши саме протистояння двох форм влади і приєднавшись до виконання запропонованих Президентом та урядом заходів. І, в принципі, інакше й не могло бути, це найоптимальніше рішення.

Спробую пояснити, чому.

По-перше, уряд, безперечно, винен у тій ситуації, що склалася. Це він не підготував потрібних ринкових законопроектів та амортизаційних заходів проти того, що В. Чорновіл (Львівщина) досить вдало назвав «навіть не шокотерапією, а ампутацією без наркозу». Це уряд зволікав з друкуванням і впровадженням в обіг власної валюти і запропонував як перехідний захід щодо захисту внутрішнього ринку купони багаторазового використання, справжній характер яких відомий хіба що основоположникам «купонізму». Це В. Фокін і його команда фактично самоусунулися від контролю за виконанням своїх же рішень у перші дні нового року і дозволили мафії від торгівлі і просто мафіозним структурам «розгулятися» з цінами. Тому цілком мають рацію і В. Чорновіл, який сказав, що така економічна ситуація — це привід для політичної кампанії дискредитації проти державної незалежності України, і О. Мороз (Київщина), який доповнив, що до 1992 року ніяка влада так не обдирала народ, і тому уряд за це гідний Нобелівської премії. Сумна іронія, але небезпідставна.

Але, по-друге, давайте з'ясуємо, чи винний тільки уряд? Так, він майже на 100 відсотків складається з людей, які звикли працювати по-старому. Не в умовах ринку, а тільки розподіляти ті крихти національного багатства, які в свою чергу розподіляли їм центрові вершителі долі в Москві. Але хіба тільки В. Фокін та уряд не зрозуміли головного: в Москві сидять уже не старі «пахани», які заради свого спокою підгодують і «братів менших», а керують Є. Гайдар, Г. Бурбуліс. Люди нової генерації політиків, для яких головне — забезпечити свій народ і таким чином утриматися біля керма влади. Цим новим політикам не до долі українців, про що вони не раз відверто й говорили. Невже тільки Кабінет міністрів України не почув цих слів? На жаль, не почула їх і переважна більшість депутатів, які один за одним «валили» пакети ринкових законів: то те не підходило, то інше. Кожен хотів вигадати своє, а в результаті Україна знов опинилася у фарватері Росії. Тож треба скласти шану В. Яворівському (Кіровоградщина), який першим з депутатів заявив, що всі разом вони не зрозуміли, що в Москві йдуть не «політичні ігри», а справжня незалежницька політика. Тож і нічим було «крити» депутатам, коли Л. Кравчук на депутатські претензії самим вершити долю України сказав: «Ми прийняли свої рішення і будемо за них відповідати перед народом України. А якщо ви приймете свої, то ви й відповідайте».

Слава Богу, депутати вже вкотре розумно виявилися здатними на компроміс. Вони не пішли на протистояння, а приєдналися до спільної роботи. Спільно з урядом, враховуючи свої пропозиції, вдосконалюватимуть механізм нашого з вами соціального захисту, до 400 карбованців підняли з 1 грудня 1991 року мінімум зарплати, проконтролюють хід реформ вже в першій декаді лютого.

Що можна чекати в недалекому майбутньому? Все може бути, але з великою вірогідністю можна сказати, що незабаром багаторазові купони стануть перехідною українською валютою, що «перехворіє» всіма складнощами становлення справжніх грошей, визначить свій курс. Жорсткіше контролюватимуться ціни, збільшиться купонів у наших гаманцях і товарів на прилавках.

Володимир СКАЧКО, парламентський кореспондент «Голосу України».

ЗВЕРНЕННЯ

до військовослужбовців, які проходять службу на території України та за її межами

Шановні солдати, матроси і курсанти, сержанти і старшини, прапорщики і мічмани, офіцери, генерали і адмірали!

Україна, виконуючи волю свого народу, зробила історично-доленосний вибір і згідно з Актом проголошення незалежності України та всеукраїнським референдумом будує суверенну, демократичну, правову державу. Надійним гарантом незалежності, безпеки, територіальної цілісності і неподільності України мають стати створювані власні Збройні Сили. Наш підхід у цій винятково важливій і складній справі зважений і відповідальний.

Відповідно до постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 року «Про військові формування на Україні» всі військові формування, дислоковані на її території, було підпорядковано Верховній Раді України і утворено Міністерство оборони України.

Верховна Рада України, виходячи з реалій громадсько-політичної і соціально-економічної обстановки та суто військових процесів, розробила правові основи створення Збройних Сил та інших військових структур України, схвалила пакет першочергових законодавчих актів з військових питань. Зокрема, прийнято постанови Верховної Ради України «Про Концепцію оборони та будівництва Збройних Сил України» і «Про Раду оборони України» та Закони України «Про оборону України», «Про Збройні Сили України», «Про державний кордон України», «Про Прикордонні війська України», «Про Національну гвардію України», «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

Голови держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав — 30 грудня 1991 року підписали Угоди про Збройні Сили і Прикордонні війська та щодо Стратегічних сил.

Держави — учасниці Співдружності — зобов'язалися дотримуватись міжнародних договорів Союзу РСР і проводити погоджену політику у сфері міжнародної безпеки, роззброєння і контролю над озброєнням, брати участь у підготовці і реалізації програм скорочення загальних озброєнь і Збройних Сил.

Статус Стратегічних сил і порядок проходження служби в них буде визначено спеціальною угодою держав — учасниць Співдружності — та відповідним законодавчим актом України.

Держави — учасниці Співдружності — підтвердили своє законне право на створення власних Збройних Сил. Встановлено, що Україна починає реалізовувати це право з 3 січня 1992 року.

Усі дислоковані на території України угруповання військ і сил, крім військ, які Україна включить до складу Стратегічних сил, утворюють Збройні Сили України. До 20 січня ц. р. військовослужбовці Збройних Сил України мають прийняти Військову присягу на вірність народу України.

У зв'язку з цим я, як Президент України і Головнокомандуючий Збройними Силами України, звертаюсь до всіх військовослужбовців і закликаю Вас спокійно і розсудливо зробити особистий вибір та визначитись щодо подальшого проходження військової служби.

Військовослужбовці, які приймуть затверджену Верховною Радою України Військову присягу, повинні гідно виконувати свої нелегкі ратні обов'язки щодо забезпечення обороноздатності України на рівні оборонної достатності для захисту від агресії.

Офіцери, прапорщики і мічмани, військовослужбовці надстрокової і строкової служби із військових частин, дислокованих на території України, які виявлять бажання служити у Збройних Силах інших держав — учасниць Співдружності,— а також військовослужбовці, які проходять службу за межами України, але хочуть служити їй, будуть певний час нести військову службу за місцем розташування своїх військових формувань. При цьому слід неухильно дотримуватись існуючого статутного порядку і військової дисципліни, не допускати ніяких самочинних переміщень і дій. Усі ці питання будуть вирішуватись і здійснюватись тільки на правовій основі, планомірно і керовано, відповідно до міждержавних договорів і угод, які з цього приводу будуть погоджені між державами Співдружності, та виробленого механізму їх реалізації.

Значну соціальну напругу серед офіцерського складу, прапорщиків і мічманів, військовослужбовців надстрокової служби викликають питання соціальної захищеності та пенсійного забезпечення військовослужбовців, а також передбачуваного скорочення їх чисельності.

Відповідно до Закону України від 20 грудня 1991 року «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» українська держава гарантує забезпечення громадянських прав і свобод військовослужбовців, їх основних прав, пов'язаних з проходженням служби, та матеріальне і грошове забезпечення військовослужбовців у розмірах, що стимулюють заінтересованість громадян України у військовій службі, забезпечення військовослужбовців і членів їх сімей житлом тощо.

Україна також гарантує соціальну та професійну адаптацію військовослужбовців, які звільняються в запас у зв'язку із скороченням чисельності або штату військовослужбовців. Забезпечення їх зайнятості провадитиметься відповідно до законодавства України про зайнятість населення.

Найближчим часом Верховна Рада України прийме закони про загальний військовий обов'язок і військову службу, про пенсійне забезпечення військовослужбовців і працівників органів внутрішніх справ та інші. Проекти цих законів уже підготовлено. Будуть збережені всі види державних пенсій, пільг, інших гарантій соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей і не нижче тих розмірів, які вони раніше мали, з урахуванням коефіцієнта індексації грошових доходів.

Порядок пенсійного забезпечення військовослужбовців, які після виходу на пенсію виїдуть до іншої держави, встановлюватиметься згідно з укладеними міждержавними договорами і угодами.

Указом Президента України від 18 грудня 1991 року підвищені з 1 січня ц. р. в 1,9 раза розміри існуючих окладів грошового утримання військовослужбовців, тарифних ставок і посадових окладів працівників підприємств і організацій Збройних Сил та інших військових формувань України. На них поширюються заходи української держави щодо соціального захисту населення в умовах лібералізації цін і у зв'язку з введенням в обіг купонів багаторазового використання.

Верховна Рада України, Президент України і Кабінет Міністрів України і надалі робитимуть все залежне від них для зміцнення обороноздатності України, забезпечення організованого, поетапного і правового процесу будівництва власних Збройних Сил, створення необхідних умов щодо проходження військової служби та соціального і правового захисту військовослужбовців і членів їх сімей.

Висловлюю впевненість, що в нинішній складній ситуації кожен із військовослужбовців з належним розумінням поставиться до турбот молодої української держави у воєнній сфері, проявить витримку і не допустить ніяких дестабілізуючих дій.

Зичу всім військовослужбовцям, Вашим сім'ям добра і щастя.

Президент України, Головнокомандуючий Збройними Силами України
Л. КРАВЧУК

Заява Народної Ради

У зв'язку з різким підвищенням цін і так званими заходами щодо соціального захисту населення Народна Рада заявляє:

— дане підвищення цін, назване їх лібералізацією, є, по суті, суто адміністративними заходами. Воно не стало елементом власної економічної реформи, спрямованої на утвердження ринкових засад в українській економіці, а виникло як запізніла і вимушена реакція Кабінету міністрів України на комплекс економічних реформ у Росії, де стрибок цін супроводжується демонополізацією виробництва, приватизацією, земельною реформою, лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності водночас із реформою існуючої влади;

— підвищення цін в Україні має виключно адміністративний, а не ринковий характер і веде до соціального зубожіння мільйонів громадян України;

— урядова система соціального захисту недієздатна і загрожує перетворитися на чергові обіцянки. Це провокує соціальні вибухи, політичну нестабільність і вимушену відмову від економічних реформ і надій на краще життя;

— упереджуюче підвищення на 100 відсотків державних тарифних ставок і посадової платні не встигає за чотири-семикратним підвищенням цін, а джерела фінансування з бюджету витрат місцевих Рад не визначені. Крім того, воно вводиться лише для працівників бюджетних організацій, а всі працівники небюджетної сфери залишаються сам на сам із труднощами.

Введення купонів багаторазового використання — крок, безумовно, необхідний, хоч і скандально запізнілий. Але й нові купони не забезпечені товарною масою. 25 відсотків місячної суми прибутків лишає аж надто великий простір для карбованця і веде до паралельного функціонування двох валют. При цьому рублева інтервенція призведе до девальвації купонів і до дискредитації майбутньої національної валюти.

Народна Рада з першої сесії постійно наполягає на впровадженні власних грошей, що знайшло відображення у Декларації про державний суверенітет України. Проте уряд В. Фокіна, на думку Народної Ради, тривалий час блокував упровадження власної грошової одиниці, що спричинило катастрофічне вимивання товарів з крамниць і колгоспних ринків України, зростання цін до рівня Росії, де зарплата в два-три рази вища, ніж в Україні.

Як ми й попереджали, порожні обіцянки уряду щодо соціального захисту народу обернулися на порожні полиці крамниць і на порожні гаманці в людей, передусім, пенсіонерів, багатодітних сімей, інвалідів, молодих родин...

Народна Рада наполягає на негайному перегляді прийнятих рішень і пропонує:

1. З метою реального захисту громадян України в умовах лібералізації цін у Росії ввести з 10 січня 1992 року купони багаторазового використання як єдиний платіжний засіб на території України, як тимчасові українські гроші по курсу 1 до 10.

2. Не пізніше 15 січня винести на сесію Верховної Ради України узгоджений проект роздержавлення, приватизації, демонополізації та земельної реформи. Основні заходи з аграрної реформи здійснити до 15 лютого ц. р.

3. На пленарному засіданні Верховної Ради України не пізніше 10 січня 1992 року заслухати звіт Національного банку України, вирішити питання про зміцнення його керівництва і затвердити механізм впровадження власної грошової одиниці.

4. Створити депутатську комісію для перевірки діяльності нинішнього складу Кабінету міністрів по виконанню законів України та рішень Верховної Ради, зокрема у зовнішньоекономічній та підприємницькій діяльності.

5. З метою прискорення й ефективності економічної реформи доручити Комісії з питань законодавства і законності винести на розгляд сесії відповідну постанову про перехід Верховної Ради на професійну основу.

6. Розглянути на пленарному засіданні Верховної Ради не пізніше 20 січня проект докорінної реформи системи місцевих органів влади (впровадження вертикального взаємозв'язку виконавчих структур, прямих виборів голів місцевих органів влади, різке скорочення кількісного складу представницьких органів).

7. Уряду негайно відпрацювати і до 10 січня винести на сесію Верховної Ради план проведення радикальних економічних реформ як головного засобу соціального захисту населення і переходу до нормальної економіки.

8. Відставку Кабінету міністрів, як недієздатного, як такого, що ні своєю структурою, ні кадровим складом неспроможний забезпечити здійснення незалежної державної політики та подолання існуючої суспільної кризи.

9. Формування нового уряду національної згоди покласти на Президента України, який повинен взяти на себе відповідальність за розробку і здійснення реформ в економіці і суспільстві.

Лесь ТАНЮК,
голова Народної Ради.

Телеграфним рядком з Одеси

ХОЧУТЬ ДО ЗОНИ

Незважаючи на те, що парламент України «пригальмував» прийняття Закону про спеціальні (вільні) економічні зони, дедалі більше жителів Причорномор'я гуртується під гаслом «Дайош зону!» За Одесою та Іллічівськом пакети документів на створення «оазисів економічного дива» розробляють Ізмаїл, Рені, Кілія.

МАКЕДОНСЬКИЙ І «АЛЬОША»

Голова Асоціації радянських болгар, народний депутат України І. Македонський зв'язався з Генеральним консульством Болгарії в Києві, щоб вказати на неправомірність рішення властей Пловдива про знесення пам'ятника радянському солдатові-визволителю. Водночас він заявив про готовність Болграда, де очолює районну Раду, прийняти «Альошу» до себе.

КУДИ НЕ КИНЬ — 55

Одеське спортивне підприємство, що має право на реєстрацію досягнень до Книги рекордів Гіннесса, зафіксувало чергову сенсацію. 55-річний інженер Анатолій Савченко за 55 днів подолав 55 марафонських дистанцій. Попереднє світове досягнення — 33 марафони поспіль.

«ВИНО З КУЛЬБАБИ»

Зйомки фільму під такою назвою розпочав одеський кінорежисер Ігор Апасян. Це екранізація творів відомого американського письменника-фантаста Рея Бредбері. Апасян відомий своєю прихильністю до творчості класиків світової літератури — глядачам уже полюбилися його стрічки за творами Джека Лондона, Жана-Поля Сартра.

СУМНИЙ РЕКОРД

Минулого року Одеса встановила своєрідний рекорд — місто залишили, емігрувавши до інших країн, 10,5 тисячі його жителів.

Георгій ВОРОТНЮК.

«ПУТІВКА» ДОНОРУ

Це ж треба

На дверях одного з кабінетів Рівненського міськвиконкому вже більш як два тижні висить оголошення. З нього відвідувачі можуть дізнатися, що працівник виконкому Дмитро Кот голодує на знак протесту проти неправедних дій голови Ради і виконкому Івана Федіва.

Передісторія конфлікту така. Як прийшли у Рівному до влади демократи, то до міськвиконкому перевели як спеціаліста першої категорії Дмитра Кота. Спочатку працював при відділі торгівлі, а коли запровадили купонну систему, «посадили» на купони. І тут Дмитро Петрович показав себе з найкращого боку. Тож і закономірно, що його підвищили в посаді — став заступником голови комісії з питань поновлення прав репресованих. Депутати дружно проголосували «за».

У роботі комісії виникла кількаденна пауза, і Кот почав збиратися у відпустку. Оскільки він є активним донором (вже здав 36 літрів крові) і за 38 років ще жодного разу не їздив відпочивати, то пішов до комітету рідної профспілки. Мовляв, хотілося б отримати путівку і бажано безплатно.

Тут би Людмилі Стригуновій, голові профкому, потиснути гостеві руку, зігріти увагою і вручити вимпел за багаторічне донорство. Але ні. Направила до обкому профспілки, а там, звісно, послали назад. І розгорілися пристрасті!

Були словесні перепалки, образи, гнівні листи в інстанції. Путівки Дмитро Кот не побачив, зате одержав пропозицію керівництва звільнитися і йти геть з міськради. Та найдивніше не це. Депутати, які позавчора в єдиному пориві голосували за Кота, тепер дружно виступили проти нього. З подачі, так би мовити, самого Івана Федіва. Виявилися, сказав він, факти аморальної поведінки Кота. Просив безплатну путівку! А як не дали, почав скарги писати. «Суть не в листах, — підкреслював голова, — а в тому, що було написано в них. Там проклинаються діти Стригунової».

Депутати палали праведним гнівом. А Кот тоді ж переживав велике нервове потрясіння. Як пояснити численним друзям і знайомим власну «аморальність»? А вона, за словами Федіва, полягала в реченні: «Цікаво, як би почувалася Стригунова Л. В. в лікарні (хоч я їй цього не бажаю), коли б її або дитині в такій самій формі відмовили в донорській крові...»

Дмитро Кот написав листа Івану Федіву — відповіді немає. Написав голові облвиконкому Петру Прищепі — одержав відписку. Написав заяву до комісії соціальної справедливості й милосердя, де говорить, що йому погрожують примусовим харчуванням і що керуючий справами міськвиконкому М. Яскал намагається представити його як не спонна розуму. Комісія розглянула скаргу і визнала дії голови де в чому неправильними.

Голодовка триває. Ходять чутки, що рівненські донори збираються страйкувати. На підтримку колеги.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

Проблема

ДЕ ВЗЯТИ ВАКЦИНУ!

У Житомирському медичному училищі та в міських середніх школах № 16, 32 наприкінці минулого року зареєстровано кілька хворих на кір. Їх, звичайно, лікують. На жаль, як стверджує головний лікар міськсанепідстанції А. Магаз, підступна хвороба загрожує здоров'ю інших людей, адже протикорової вакцини в обласному центрі нині немає. І чи буде вона у першому кварталі цього року, поки що не відомо.

Володимир ЛИЗА.
Житомир.

«НА НАС ТИСНЕ РОСІЯ...»

Прецедент

Вже на початку робочого дня у відділі збирання і контролю виручки Херсонського тролейбусного управління почали лунати дзвінки. Контролери доповідали з маршрутів: у салонах тролейбусів назріває бунт. Пасажири вимагають від контролерів показати офіційну постанову про підвищення плати за проїзд до 30 копійок замість 15. Як і раніше, більшість пасажирів компостує квитки за 15.

— Виконуємо усну вказівку, — розповіла заступник начальника відділу С. Якубович. — Тепер проїзний квиток на місяць для дорослих коштує 18 карбованців, для учнів — ще не відомо.

Всюди на зупинках міського автотранспорту херсонці жваво обговорюють факт лібералізації цін. Чомусь відмінюють прізвища академіка Абалкіна, консультанта останнього президента СРСР Явлінського... Висловлювання на адресу уряду України стриманіші, обережніші, хоча більшість херсонців вважає, що підвищення цін без справжньої ринкової економіки — це ілюзія. Водночас люди пояснюють такий крок нашого уряду тим, що «на нас тисне Росія». Підвищила ціни — потягнувся ланцюжок і в Україну...

Не вдалося відправити кореспонденцію з поштового відділення № 23, що в приміщенні облвиконкому. Причина та ж, про яку згадала начальниця тролейбусних контролерів: запізнилося повідомлення про розміри тарифів на послуги.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

Факт

ІТАЛІЙЦІ НА ЗАКАРПАТТІ

Область відвідала група ділових людей з Італії на чолі з президентом фірми передових методів будівництва «Орсо» Д. Фіордомо. Укладено договір про співробітництво і відкриття в Ужгороді офісу фірми.

Гості виявили готовність до спорудження в регіоні житла за рахунок кредитів європейських банків, міжнародного туркомплексу у селі Гукливе Воловецького району, до створення підприємств по виробництву товарів народного споживання. Фірма має намір взяти участь і в реконструкції мукачівського замку «Паланок». Серед намітюк на перспективу — заснування спільного акціонерного товариства.

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

Шоста графа «Радянського письменника»

«Радянський письменник» змінив назву. Тепер він називатиметься «Український письменник». Про це повідомив директор В. Біленко на вечорі-зустрічі видавництва із своїми авторами й читачами. Зустріч вийшла і радісна, і печальна. Радісна, бо прийшли дорогі й шановані гості: письменники Валерій Шевчук, Євген Гуцало, Галина Гордасевич, Микола Томенко, директор Інституту літератури АН України, член-кореспондент АН України Микола Жулинський. Бо саме того дня побачили світ давноочікувані книги. «Голод-33» — народна книга-меморіал про трагедію українського народу, «Неодцвітаюча весно моя...» Станіслава Тельнюка, «Шевченко як міфотворець» Джорджа Грабовича — професора Гарвардського університету, інші прекрасні, любовно оформлені й видані книги.

І все ж на серці було тривожно. От чи знаєте ви, що тільки 25 відсотків книг в Україні випускається рідною мовою, решта 75 — російською. Процент книг, виданих мовами інших національностей, які проживають в Україні, настільки мізерний, що на загальну картину майже не впливає.

Чи знаєте ви, що 58 відсотків книжок, які продаються в Україні, надходять у книжкову торгівлю з російських видавництв? Що тільки три видавництва — «Веселка», «Каменяр» і «Український письменник» — видають українською мовою книжкової продукції понад 70 відсотків? Це меншбільш відповідає процентному співвідношенню вживання української мови в нашій Україні. Решта видавництв випускають книги переважно російською. А видавництво «Будівельник» тільки п'ять відсотків своєї продукції видає українською мовою.

«Український письменник» переживає скрутні часи. Проблеми з папером, дорожнеча поліграфії, торговельні побори — все важким тягарем лягає на видавців.

«І все ж, — сказав на зустрічі головний редактор Леонід Кореневич, — «Український письменник» житиме. Ми ніколи не підемо шляхом випуску бульварної літератури. Навіть якщо випускатимемо тільки одну книжку, запевняємо, що це буде справжня книжка, написана кров'ю серця».

Наталя ДЗЮБЕНКО.
Київ.

Коротко

ПОКИНУЛИ РІДНУ ДОМІВКУ

У 1991 році за кордоном побувало 98,5 тисячі жителів Волині, з них майже 96 тисяч — у Польщі. Як свідчать документи, половина їздила до родичів, інші — на базар...

До капіталістичних країн — США, Канади, Великобританії, Ізраїлю, Німеччини, Бельгії, Аргентини — з області виїздило всього 1500 чоловік. Волинь у минулому році покинули назавжди 449 її жителів. З них до США поїхало 371, до Ізраїлю — 51, решта — у країни Східної Європи. Як буде у 1992?

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

СТВОРЕНО УКРМОРФЛОТ

Постановою Кабінету міністрів України створено Державну адміністрацію морського транспорту України (Укрморфлот). У відання її передано пароплавства, порти, заводи, а також інші розташовані на території України підприємства, установи й організації, що були підпорядковані Міністерству морського флоту СРСР. Серед основних завдань Укрморфлоту, як державного органу управління морським транспортом, — забезпечення безпеки мореплавства, охорона навколишнього середовища, зовнішньоекономічна та міжнародно-правова діяльність у підвідомчій галузі, соціальний захист працівників морського транспорту та членів їх сімей, матеріально-технічне забезпечення. Укрморфлоту надано право управління державним майном, закріпленим за підприємствами, установами і організаціями морського транспорту, які входять до його системи, за винятком функцій, віднесених до компетенції Фонду державного майна України.

Апарат управління Укрморфлоту розміщується в м. Одесі.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

...ДОНОРУ

...ти путівку і
...о.
...лі Стригуно-
...кому, потис-
...ку. зігріти
...и вимпел за
...орство. Але
... до обкому
...там, звісно,
... розгорілися

... перепалки,
...сти в інстан-
...итро Кот не
...ержав пропо-
...ва звільнити
...міськради. Та
...це. Депутати,
... єдиному по-
... за Кота, те-
...тупили проти
... так би мови-
... Федіва. Ви-
... він, факти
...дінки Кота.
...тну путівку!
... почав скар-
...ь не в лис-
...лював голо-
... що було на-
...ам проклина-
...игунової».
...али правед-

ним гнівом: А Кот тоді ж переживав велике нервове потрясіння. Як пояснити численним друзям і знайомим власну «аморальність»? А вона, за словами Федіва, полягала в реченні: «Цікаво, як би почувалася Стригунова Л. В. в лікарні (хоч я їй цього не бажаю), коли б їй або дитині в такій самій формі відмовили в донорській крові...»

Дмитро Кот написав листа Івану Федіву — відповіді немає. Написав голові облвиконкому Петру Прищепі — одержав відписку. Написав заяву до комісії соціальної справедливості й милосердя, де говорить, що йому погрожують примусовим харчуванням і що керуючий справами міськвиконкому М. Яскал намагається представити його як не сповна розуму. Комісія розглянула скаргу і визнала дії голови де в чому неправильними.

Голодовка триває. Ходять чутки, що рівненські донори збираються страйкувати. На підтримку колеги..

Сергій МЕЛЬНИЧУК.
Рівне.

...СНЕ РОСІЯ...»

...ь для дорос-
...8 карбован-
... — ще не ві-

...пинках міс-
...орту херсон-
...орюють факт
...цін. Чомусь
...ізвища ака-
...на, консуль-
...о президен-
...ського... Вис-
... адресу уря-
...иманіші, обе-
... більшість
...ає, що під-

вищення цін без справжньої ринкової економіки — це ілюзія. Водночас люди пояснюють такий крок нашого уряду тим, що «на нас тисне Росія». Підвищила ціни — потягнувся ланцюжок і в Україну...

Не вдалося відправити кореспонденцію з поштового відділення № 23, що в приміщенні облвиконкому. Причина та ж, про яку згадала начальниця тролейбусних контролерів: запізнилося повідомлення про розміри тарифів на послуги.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

...ського письменника»

...о оформлені

... серці було
...чи знаєте ви,
...відсотків книг
...скається рід-
...решта 75 —
...процент книг,
...и інших на-
... які прожи-
...ні, настільки
...на загальну
... не впливає.

..., що 58 від-
... які продаю-
..., надходять у
... івлю з ро-
...вництв? Що
...давництва —
...«Каменяр» і
...исьменник» —
...інською мо-
...ої продукції
...ків? Це менш-
...дає процент-
...шенню вжи-
...ької мови в

нашій Україні. Решта видавництв випускають книги переважно російською. А видавництво «Будівельник» тільки п'ять відсотків своєї продукції видає українською мовою.

«Український письменник» переживає скрутні часи. Проблеми з папером, дорожнеча поліграфії, торговельні побори — все важким тягарем лягає на видавців.

«І все ж, — сказав на зустрічі головний редактор Леонід Кореневич, — «Український письменник» житиме. Ми ніколи не підемо шляхом випуску бульварної літератури. Навіть якщо випускатимемо тільки одну книжку, запевняємо, що це буде справжня книжка, написана кров'ю серця».

Наталя ДЗЮБЕНКО.
Київ.

...КРМОРФЛОТ

...ня морським
... забезпечення
...авства, охоро-
...го середови-
...кономічна та
...воза діяль-
...чій галузі, со-
... працівників
...спорту та чле-
...атеріально-тех-
...ення. Укрмор-
...раво управлін-
...майном, закріп-

леним за підприємствами, установами і організаціями морського транспорту, які входять до його системи, за винятком функцій, віднесених до компетенції Фонду державного майна України.

Апарат управління Укрморфлоту розміщується в м. Одесі.

Прес-служба Прем'єр-міністра України.

Проблема

ДЕ ВЗЯТИ ВАКЦИНУ?

У Житомирському медичному училищі та в міських середніх школах № 16, 32 наприкінці минулого року зареєстровано кілька хворих на кір. Їх, звичайно, лікують. На жаль, як стверджує головний лікар міськсанепідстанції А. Магаз, підступна хвороба загрожує здоров'ю інших людей, адже протикорової вакцини в обласному центрі нині немає. І чи буде вона у першому кварталі цього року, поки що не відомо.

Володимир ЛИЗА.
Житомир.

Факт

ІТАЛІЙЦІ НА ЗАКАРПАТТІ

Область відвідала група ділових людей з Італії на чолі з президентом фірми передових методів будівництва «Орсо» Д. Фіордомо. Укладено договір про співробітництво і відкриття в Ужгороді офісу фірми.

Гості виявили готовність до спорудження в регіоні житла за рахунок кредитів європейських банків, міжнародного туркомплексу у селі Гукливе Воловецького району, до створення підприємств по виробництву товарів народного споживання. Фірма має намір взяти участь і в реконструкції мукачівського замку «Паланок». Серед наміток на перспективу — заснування спільного акціонерного товариства.

Микола ГОРВАТ.
Ужгород.

Коротко

ПОКИНУЛИ РІДНУ ДОМІВКУ

У 1991 році за кордоном побувало 98,5 тисячі жителів Волині, з них майже 96 тисяч — у Польщі. Як свідчать документи, половина їздила до родичів, інші — на базар...

До капіталістичних країн — США, Канади, Великобританії, Ізраїлю, Німеччини, Бельгії, Аргентини — з області виїздило всього 1500 чоловік. Волинь у минулому році покинули назавжди 449 її жителів. З них до США поїхало 371, до Ізраїлю — 51, решта — у країни Східної Європи. Як буде у 1992?

Богдан БЕРЕКЕТА.
Луцьк.

У ЧЕРГУ НА ГАЧОК

Виставки

Ос...чім часом ...зноманітні торгово-п... слові вис...и перестали вже бути сенсацією — ...х проводиться чимало. Чого тільки не привозять зарубіжні комерсанти нам на подив!

Але виставка-продаж, розгорнута недавно у громадсько-політичному центрі на Хрещатику, 2, — перша така в Україні. Австрійська фірма «Мультітрей» представила сучасну продукцію провідних компаній світу, що спеціалізуються на випуску товарів для рибалок. Тепер і наші любителі «тихого полювання» на воді, зви... до саморобн... знаряддя, мо-жу... тільки по...тися на омріяне спорядження, а й навіть придбати його. Щоправда, за валюту. Втім, уже першого дня роботи виставки вишикувалася величезна черга покупців.

І все ж головна мета виставки, як підкреслив її керівник Йожеф Малкоці, не прибуток, а ознайомлення українських рибалок, і не тільки їх, з продукцією та вивчення попиту. Доход від продажу має лише покрити організаційні витрати.

П...ме виста... буде показана у Дн...етровськ...десі, Ялті, Харкові, Донецьку. А в Києві згодом має відкритися фірмовий магазин.

Сергій П'ЯТЕРИКОВ.
Фото автора.

На знімках: у залі виставки; а це — експонати, тобто продукція, власниками якої можуть бути й українські рибалки.

Досвід

ОВОЧІ БЕЗ ХІМІЇ

В овочевих магазинах обласного центру з'явилася свіжа зелена цибуля. Виростили її в теплично-овочевому комбінаті, що в селі Підгайці Луцького району. Крім цибулі, в зимових теплицях висаджена розсада огірків, помідорів, петрушки. Майже вся рання продукція вирощується без застосування хімічних добрив.

— Ми виробили чотирнадцять тонн біогумусу і внесли його в грунт, — розповіла агроном-овочівник Ірина Тимчик. — Урожайність значно зросла. Торік з одного квадратного метра зібрали по 32 кілограми огірків, по 19 — помідорів. Нинішній урожай буде вищим. Та найголовніше — наші овочі екологічно чисті.

Богдан БЕРЕК.
Волинська область.

Живий курилка!

СОМОЛМЕТ? ОРИГІНАЛЬНО!

Як свідчить сьогодення, не всі молоді комуністи Донеччини розпрощалися з вірою в своє світле майбутнє. Наслідуючи своїх старших товаришів по цій ідеї, вони прагнуть будь що зберегти й пристосувати свої структури до теперішніх реалій.

В Єнакієвому пройшла чергова міська комсомольська конференція, яка постановила продовжити існування організації до 1 лютого. Мабуть, для того, щоб визначитися під керівництвом свого колишнього лідера, депутата колишнього Союзу В. Гончарова. А у Макіївці комсомольці вже знайшли магістральний шлях. 34 конференція комсомольської організації місцевого металургійного комбінату імені Кірова вирішила перейменуватися в... Спілку молодих металургів. Сомолмет тобто. Мета СММ — підвищення кваліфікації молоді підприємства, забезпечення їй соціального захисту. Функції профкому? То й що: зате внески будуть. До речі, у Донецькому університеті сьогодні, згідно з укладеною угодою між колишнім комітетом комсомолу та бухгалтерією вузу, із студентських стипендій вираховують членські внески...

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецька область.

ХРЕЩЕНИЙ БАТЬ...

Йде засідання в бункері у фюрера. Несподівано входить людина в чорних окулярах. Охоронець її не чіпає. Незнайомець підходить до столу, де розкладені суперсекретні папери, фотографує, спокійно виходить. Ніхто не звертає на нього уваги. Фюрер шокований:

— Хто це?!

— Це радянський розвідник Ісаєв.

— Чому не затримали?!

— Не має сенсу: у нього алібі...

Це — анекдот.

Три роки підрозділ по боротьбі з організованою злочинністю Київського УВС спостерігає за діяльністю групи такого собі Бонека, яка тримає під контролем ринок «Патент», збирає данину з дрібних підприємців своєї зони впливу. Оперá знають про Бонека все. Але взяти не можуть. Це — не анекдот. Немає в кримінальному законодавстві й досі статті про відповідальність за групу. Та й підприємці, яких обклав даниною хрещений батько «Патенту», чомусь не звертаються в органи.

2 січня в офіс однієї комерційної фірми в центрі Києва

зайшли дес...
вали зібрат...
тисяч долар...
ставника фі...
му очі, вив...
приватний б...
ли двох міс...
пропонувавш...
Другому, як...
пропонували...
Через деяк...
з'явився бі...
на них хвор...
ронців: дай...
туйте зустрі...
рез дві годи...
і Мойша (...
ник сказав:...
ру такої су...
товариші у...
органи. Йо...
звернулися ...
на голову ...
Та й в орга...
ди. Але, зн...
відвезли за...
забувши, ...
податок. Та...
пилося впе...
не наважув...
ди слід.

Наступно...
сяти опер...
ному зібра...
річ. В ост...
шили взяти...

Милосердя

ДО ДОБРИХ СЕРДЕЦЬ

Лондонський секретаріат Міжнародної амністії вважає дрогобицьку ініціативну групу цієї організації однією з небагатьох діючих у всьому колишньому Радянському Союзі. Тож не дивно, що саме у Дрогобичі на Львівщині відбувся Всеукраїнський семінар членів Міжнародної амністії. Учасники семінару прийняли звернення «до добрих сердець України», в якому відзначається: «Сьогодні маємо нагоду безпосередньо засвоїти мову людяності, якою написана Декла-

рація Пра...
ширюючи ...
нів, засуд...
реконання, ...
чи вивчен...
прав люди...
родної ам...
муть створ...
сферу в с...
порушення...
стане несте...

Учасник...
мали тако...
що заклик...
смертної к...
ного спосо...
чинністю.

Усьо чот...

ДОВЕДИ, ЩО ТИ ГОЛ...

Близько сотні стариків нагодували напередодні Різдва в їдальні колишнього обкому КПУ (нині Будинок Рад) голова Харківського міськвиконкому Є. Кушнарьов та редактор газети «Ориентир» О. Волосов. Випадок рідкісний не тільки тому, що більшість із теперішніх малозабезпечених переступили поріг «святая святих» колишнього обкому, а й тим, що, напевно, вперше подібний захід фінансувався не з державної казни, а з власної кишені його організаторів. Це й змусило одну бабусю серйозно замислитися:

«Де ж во...
взяли?»

Взагалі ...
шилися з...
кожний з ...
коли воста...
їв. Дехто ...
віть двічі. ...
таким чин...
ливої радо...

Подібни...
влаштован...
комом. Щ...
нок бюдж...
умови пре...
ного доку...
книжки аб...
валіда.

...
Харків.

Стріляли

НАМ СПОКІЙ ТІЛЬКИ ...

Так вважають жителі будинків по вулиці Андрія Малишка, які розташовані поблизу кінотеатру «Ровесник».

У ніч на 3 січня тут стріляли з легкового автомобіля по «живій мішені», яка відстрілювалася, ховаючись під однією з підпор шістнадцятиповерхового будинку, а під кінець кинула вибухівку під колеса машини. А закінчилася «нічна феєрія» о 5 годині

10 хвилин...
мало не п...
вікнах.

Як з'яс...
Дніпровсь...
події нічо...
від жител...
Мабуть, т...
них з'ясов...
подібне т...
ньому раз...

Інес...
Київ.

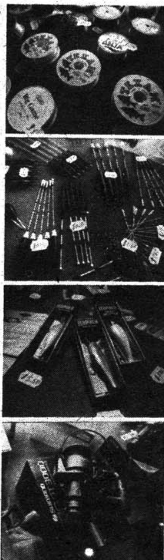

ЕРГУ НА ГАЧОК

Часом ... різноманітні торго-
вис... и перестали вже
о — їх проводиться чи-
льки не привозять зару-
нти нам на подив!
ка-продаж, розгорнута
громадсько-політичному
рещатику, 2, — перша
і. Австрійська фірма
представила сучасну
провідних компаній світу.
ються на випуску това-
ок. Тепер і наші люби-
полювання» на воді,
оробі... знаряддя, мо-
и по...тися на омрія-
ня, а й навіть придбати
да за валюту. Втім, уже
роботи виставки вишику-
зна черга покупців.
овна мета виставки, як
керівник Йожеф Малко-
ок, а ознайомлення ук-
балок, і не тільки їх,
та вивчення попиту. До-
жу має лише покрити
витрати.
ста... буде показана у
ськ... десі, Ялті, Хар-
у. А в Києві згодом
я фірмовий магазин.

Сергій П'ЯТЕРИКОВ.

Фото автора.

: у залі виставки; а це
тобто продукція, влас-
можуть бути й українсь-

ОВОЧІ БЕЗ ХІМІЇ

магазинах об-
тру з'явилася
цибуля. Вирос-
ично-овочевому
в селі Підгайці
ну. Крім цибу-
теплицях виса-
огірків, помі-
ки. Майже вся
ція вирощуєть-
вування хіміч-

били чотирнад-цять тонн біогумусу і внесли його в грунт, — розповіла агроном-овочівник Ірина Тимчик. — Урожайність значно зросла. Торік з одного квадратного метра зібрали по 32 кілограми огірків, по 19 — помідорів. Нинішній урожай буде вищим. Та найголовніше — наші овочі екологічно чисті.

Богдан БЕРЕК.
Волинська область.

...илка!

...ОЛМЕТ? ОРИГІНАЛЬНО!

сьогодення, не
муністи Донеч-
лися з вірою в
йбутнє. Наслі-
арших товари-
деї, вони праг-
о зберегти й
вої структури
реалій.

пройшла чер-
комсомольська
ка постановила
снування орга-
лютого. Мабуть,
б визначитися
ом свого ко-
ера, депутата
Союзу Ві Гон-
лаківці комсо-
знайшли магі-
ях. 34 конфе-ренція комсомольської організації місцевого металургійного комбінату імені Кірова вирішила перейменуватися в... Спілку молодих металургів. Сомолмет тобто. Мета СММ — підвищення кваліфікації молоді підприємства, забезпечення її соціального захисту. Функції профкому? То й що: зате внески будуть. До речі, у Донецькому університеті сьогодні, згідно з укладеною угодою між колишнім комітетом комсомолу та бухгалтерією вузу, із студентських стипендій вираховують членські внески...

Юрій ДОЦЕНКО.
Донецька область.

Кримінальна хроніка

ХРЕЩЕНИЙ БАТЬКО ВЗЯВ «ПАТЕНТ»

Йде засідання в бункері у фюрера. Несподівано входить людина в чорних окулярах. Охоронець її не чіпає. Незнайомець підходить до столу, де розкладені суперсекретні папери, фотографує, спокійно виходить. Ніхто не звертає на нього уваги. Фюрер шокований:

— Хто це?!

— Це радянський розвідник Ісаєв.

— Чому не затримали?!

— Не має сенсу: у нього алібі...

Це — анекдот.

Три роки підрозділ по боротьбі з організованою злочинністю Київського УВС спостерігає за діяльністю групи такого собі Бонека, яка тримає під контролем ринок «Патент», збирає данину з дрібних підприємців своєї зони впливу. Опера знають про Бонека все. Але взяти не можуть. Це — не анекдот. Немає в кримінальному законодавстві й досі статті про відповідальність за групу. Та й підприємці, яких обклав даниною хрещений батько «Патенту», чомусь не звертаються в органи.

2 січня в офіс однієї комерційної фірми в центрі Києва зайшли десятеро. І запропонували зібрати за 24 години 40 тисяч доларів. Одного представника фірми, заклеївши йому очі, вивезли на машині у приватний будинок і приставили двох міцних охоронців, запропонувавши «не рипатись». Другому, який був в офісі, запропонували зібрати «зелені». Через деякий час у заложника з'явився біль у нирках — він на них хворів. Попросив охоронців: дайте ліки або влаштуйте зустріч із старшими. Через дві години з'явилися Бонек і Мойша (прізвиська). Заложник сказав: все одно не зберу такої суми. До того ж мої товариші уже звернулися в органи. Йому відповіли: якщо звернулися — чекай цеглину на голову або кулю в спину. Та й в органах у нас свої люди. Але, знову заклеївши очі, відвезли заложника в офіс, не забувши, втім, нагадати про податок. Таке з Бонеком трапилося вперше: раніше ніхто не наважувався звертатися кудись.

Наступного дня група з десяти оперпрацівників у цивільному зібралася їхати на зустріч. В останній момент вирішили взяти ЗМОП — 20 чоловік. На своє щастя, на «Патенті» чекали близько семи десятків «хлопчиків» Бонека, озброєні нунчаками, арматурою і до того ж «стволами».

Результат операції: 37 хлопців Бонека затримано, одного вбито — спочатку тікав, а потім повернувся і пішов з арматурою на ЗМОПівця, проігнорувавши попереджувальний постріл під ноги. Тяжко поранено не причетного до ринку рибалку. Стріляли в міліцію, стріляла у відповідь міліція...

Результат затримання: двох народний суд оштрафував, решту відпустив. Сам Бонек — єдиний, хто сидить у КПУ (камері попереднього ув'язнення), чекає суду, який відбудеться 22 січня. На працівників підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю почався сильний тиск, робляться спроби посварити їх із ЗМОПом. «Нам не дають працювати»,— сказав один співробітник цього підрозділу.

Що далі? Побачимо. Але можна сказати одне: з цими хлопцями, як з анекдотичним Штірліцом, справитися буде непросто. І цей анекдот уже не смішний...

Костянтин ПАРИС.

БАКАЛІЙНО-ГАЛАНТЕРЕЙНИЙ ЛІТАК

Запланований рейс із Кіровограда до Благовіщенська «зірвався». Політ заборонили працівники лінійного відділення внутрішніх справ міського аеропорту. Під час перевірки вони відкрили фюзеляж і не повірили своїм очам. У просторому салоні горами лежали тарілки і сервізи, горілка та коньяк, купи тканин...

Попросили ліцензію на вивіз товарів, а їх катма! Так і залишився на ніч літак, вірніше — бакалійно - галантерейний склад. Уранці на борт піднялися експерти, щоб оцінити вартість знахідки й передати матеріали до суду. Як з'ясувалося пізніше, такий ось «презент» підготували своїм благовіщенським колегам працівники Олександрійського філіалу виробничого комерційного об'єднання «Соппіт».

Микола ВОЛОК.
Кіровоград.

Милосердя

ДО ДОБРИХ СЕРДЕЦЬ УКРАЇНИ

Лондонський секретаріат Міжнародної амністії вважає дрогобицьку ініціативну групу цієї організації однією з небагатьох діючих у всьому колишньому Радянському Союзі. Тож не дивно, що саме у Дрогобичі на Львівщині відбувся Всеукраїнський семінар членів Міжнародної амністії. Учасники семінару прийняли звернення «до добрих сердець України», в якому відзначається: «Сьогодні маємо нагоду безпосередньо засвоїти мову людяності, якою написана Декларація Прав Людини... Поширюючи ідею захисту в'язнів, засуджених за свої переконання, а також сприяючи вивченню і шануванню прав людини, групи Міжнародної амністії допомагатимуть створити таку атмосферу в суспільстві, в якій порушення людських прав стане нестерпним».

Учасники семінару підтримали також резолюції ООН, що закликають до відміни смертної кари як антигуманного способу боротьби із злочинністю.

«Інтелект».

Усьо чотко!

ДОВЕДИ, ЩО ТИ ГОЛОДНИЙ

Близько сотні стариків нагодували напередодні Різдва в їдальні колишнього обкому КПУ (нині Будинок Рад) голова Харківського міськвиконкому Є. Кушнарьов та редактор газети «Ориентир» О. Волосов. Випадок рідкісний не тільки тому, що більшість із теперішніх малозабезпечених переступили поріг «святая святих» колишнього обкому, а й тим, що, напевно, вперше подібний захід фінансувався не з державної казни, а з власної кишені його організаторів. Це й змусило одну бабусю серйозно замислитися: «Де ж вони стільки грошей взяли?»

Взагалі літні люди залишилися задоволеними. Не кожний з них міг пригадати, коли востаннє так смачно їв. Дехто ставав у чергу навіть двічі. Правда, витіснені таким чином депутати особливої радості не відчули.

Подібний «бенкет» був влаштований також облвиконкомом. Щоправда, за рахунок бюджету області й за умови пред'явлення відповідного документа — пенсійної книжки або посвідчення інваліда.

Микола КОСИЙ.
Харків.

Стріляли

НАМ СПОКІЙ ТІЛЬКИ СНИТЬСЯ

Так вважають жителі будинків по вулиці Андрія Малишка, які розташовані поблизу кінотеатру «Ровесник».

У ніч на 3 січня тут стріляли з легкового автомобіля по «живій мішені», яка відстрілювалася, ховаючись під однією з підпор шістнадцятиповерхового будинку, а під кінець кинула вибухівку під колеса машини. А закінчилася «нічна феєрія» о 5 годині 10 хвилин вибухом, від якого мало не посипалися шибки у вікнах.

Як з'ясувалося, міліція Дніпровського району про ці події нічого не чула і заяв від жителів не поступало. Мабуть, тут звикли до подібних з'ясовувань стосунків, бо подібне трапляється в середньому раз на місяць.

Інеса ЛАНОВСЬКА.
Київ.

З БЛАГОДІЙНОЮ МІСІЄЮ

З коротким візитом Житомир відвідала делегація створеної в Японії благодійної організації «Чорнобиль-Тюбу». Гості доставили більше тонни вантажу гуманітарної допомоги. Сухе молоко для маленьких дітей, препарати для проведення медичних досліджень, медикаменти та багато іншого — все це буде передано в лікарні, де лікуються діти, які потерпіли в результаті аварії на Чорнобильській АЕС.

Благодійна організація «Чорнобиль-Тюбу» вже не перший рік підтримує зв'язки з Житомирською областю, бере активну участь у створенні фонду для переселення жителів з радіаційно забруднених територій.

На зустрічі в міській Раді народних депутатів обговорено питання про розширення зв'язків житомирських благодійних організацій з громадським рухом Японії, який бере активну участь у ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи.

Адам ЯНУШЕВСЬКИЙ,
кор. УКРІНФОРМ.

Євген ВАРДА

6 січня 1992 року перестало битися серце Євгена Варди — невгамовного лицаря України, ассірійця, прекрасної людини, яка на 50-му році життя була сповнена величних планів національного відродження, натхненного публіциста, поета й перекладача, вірного й душевного друга.

Євген ВАРДА працював завідувачем відділу культури Товариства української мови імені Тараса Шевченка, був заступником голови Ассірійського культурно-просвітнього товариства, членом Ради національностей Народного Руху України.

Висловлюємо співчуття сім'ї покійного.

Хай земля буде Вам пером, пане Євгене!

Ми глибоко сумуємо з приводу тяжкої втрати!

Товариство української мови імені Тараса Шевченка.
Народний Рух України.

ПОГОДА

9 січня на Україні опадів не передбачається, 10 січня невеликі опади, слабкі хуртовини, на дорогах місцями ожеледиця. Вітер південно-західний з переходом на північно-західний, 7—12 метрів за секунду. У західних областях пориви 15—20 метрів за секунду. Температура вдень 0—6 тепла, вночі від 3 морозу до 3 тепла.

У Києві й області сьогодні вдень тепла погода без опадів. Вітер західний, 7—12 метрів за секунду. Температура 0—5 градусів тепла.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Чергова по випуску номера Людмила БАРАНЕВИЧ. Тел. 446-61-13.

Нотатки з приводу

ВІЛЬНІ ЦІНИ? ДЕ ВОНИ?

Відсвяткувавши прихід Нового року, ми 2 січня отримали найголовніший «подарунок» — вільні ціни. Ми на них чекали? Чекали, безперечно. Якщо перефразувати відомий вислів, то вийде: ціни, про які так довго говорили, маємо. Правда, вони перевершили наші «найсміливіші» сподівання. Бо ціни на деякі товари зросли не вдвічі-втричі, а ледь не вдесятеро.

Але давайте розберемося, чи вільні вони, ці високі ціни? І змушені будемо сказати: ціни такі високі, але вони не є вільні. Чому так стверджуємо? Бо опитування в магазинах, в різних торгах засвідчило: одні отримали ціни з району, інші кивають на обласну владу і т. д.

Тож вільні вони чи отримані від владних структур?

Якщо справді вільні, то магазин повинен сам дивитись, на якому рівні ті ціни мають бути. Не йде товар за «енну» ціну — знижує, щоб його розкупили. А у нас, як то кажуть, все навпаки. Отримали високі ціни. Що продали за ними — те продали. А що не продано — хай хоч і пропадає. Магазин спише. За чий рахунок? За державний, тобто за наш з вами, шановні читачі. Ми, отже, заплатимо і за придбаний товар, і за той, що зіпсувався. Кому така комерція потрібна? На кого працюють такі вільні ціни? Відповідь, хоч і не вичерпна, можливо, але одна — на мафію. Чому? Бо за державний (наш з вами) рахунок торгівля отримує в виробника товар, продає його чи не продає — їй то не дуже болить, може списувати зіпсоване. Або те списане, начебто зіпсоване, може з'явитись десь у продажу. Чи не так? Подумаймо разом.

Що ж потрібно? На наш погляд, потрібна негайна й оперативна комерціалізація торгівлі. Тобто торгівля купує у виробника товар за власні гроші (для цього їй можна надати кредити, які підлягають поверненню) і продає. У ту ціну, за яку купують люди. Її, торгівлі, а не держави справа, у яку ціну продається товар. Магазин чи окремий продавець за таких умов може хоч і кілька разів на день міняти ціну. Який від цього виграш? Торгівля за таких умов буде зацікавлена швидко продавати товар до останньої баночки сметани і останньої хлібини. Щоб нічого не пропало в магазині. І щоб якомога швидше закупити нову партію товару і продати її. Бо це — обіг, а в ньому — зарсбіток працівників торгівлі, їх прибуток. Більше товару пройшло через магазин — то більше заробили. За таких умов ціни, на наш погляд, можуть бути справді вільними. А ви як вважаєте?

Сергій ПРАВДЕНКО,
головний редактор «Голосу України».

НАПЕРЕДОДНІ ВВЕДЕННЯ КУПОНІВ

Як вже повідомлялося, за ініціативою Верховної Ради України було створено урядову комісію по оперативному вирішенню питань, пов'язаних з введенням в обіг купонів багаторазового використання. До складу її увійшли голови відповідних комісій Верховної Ради, народні депутати, керівники уряду, міністри, представники незалежних профспілок, працівники українських банків, провідні вчені.

Вранці 8 січня комісія провела чергове засідання, на якому розглянуто ряд важливих питань. Заслухано інформацію голови правління Національного банку України В. Матвієнка про стан забезпечення підприємств, організацій, установ купонами багаторазового використання. Керівники Мінсоцзабезу і Держкомзв'язку України поінформували про хід видачі купонів пенсіонерам. Узято до уваги, що роботу цю буде завершено до 10 січня. Про готовність торговельних організацій до продажу населенню товарів за купони інформував міністр торгівлі України В. Тимофеєв.

За пропозиціями та листами, що надійшли до урядової комісії від організацій, підприємств і громадян, прийнято ряд змін і доповнень до інструкції про порядок видачі населенню купонів багаторазового використання і продажу за них товарів. Зокрема збільшено граничний рівень видачі купонів: не більше 600 карбованців замість 400, як було передбачено інструкцією раніше. У разі, коли належна до виплати сума купонів становить менше 300 крб. (інструкція передбачала 200), за бажанням, громадянин може додатково одержати купони в обмін на внесені гроші. При цьому загальна сума купонів не має перевищувати 300 крб.

Творчим працівникам, які отримають замість зарплати гонорари, обмінюють карбованці на купони в установах банку за окремим списком на загальних умовах, тобто в межах сум, встановлених інструкцією. При цьому за основу при нарахуванні слід виходити з суми гонорарів, за минулий рік.

Встановлено також, що хворим на променеву хворобу, які отримують матеріальну допомогу від держави, купони видаються на всю суму.

В усіх передбачених інструкцією випадках купони обмінюють на гроші по місцю роботи, одержання пенсій, допомог.

На додаток до відповідних пунктів інструкції вирішено дозволити тимчасово продаж забудовникам згідно довідок виконкомів місцевих Рад будматеріалів за чеками банків без купонів. Колгоспам і радгоспам надано право при заготівлі у населення молока сплачувати здавачам купонами 50 процентів від загальної суми. Доручено фахівцям підготувати пропозиції про порядок виплати купонами також при заготівлі м'яса та інших сільгосппродуктів.

До 800 крб. (замість 400) збільшено суму обміну карбованців на купони для придбання товарів у роздрібній торгівлі для ритуальних обрядів на день поховання (за пред'явленням свідоцтва про смерть).

Купонний кредит буде дозволено для реалізації складної побутової техніки та товарів високої вартості. Дозволено продаж населенню за карбованці усіх видів твердого палива.

Урядова комісія продовжує оперативний розгляд пропозицій, зауважень, доповнень щодо удосконалення роботи з купонами.

Прес-служба
Прем'єр-міністра України.

«НАС ГРАБУЮТЬ І ГРАБУВАТИМУТЬ...»

Актуальне інтерв'ю

Україна з острахом чекала єльцинської лібералізації цін. І це не просто емоції. У містах, через які проходять пасажирські поїзди з Росії, люди вже переконалися, що їх чекає в майбутньому. Бо щоразу доводиться спостерігати, як ватаги приїжджих, висипавши з вагонів, мчать на місцеві ринки. З криком «дешёвка» вони за півгодини спустошують прилавки, тут же засолюють сало й м'ясо і повертаються ешелонами, які йдуть на схід, додому. Завдяки таким набігам ціна м'ясних продуктів на ринках України підскочила протягом останніх півтора-двох місяців з 15—20 карбованців до 60—70 за кілограм. А що ж роблять ті, хто повинен захищати наш злиденний і без «допомоги» ринок від спустошення — саме з цього запитання почалася наша розмова з начальником управління внутрішніх справ на транспорті МВС України Володимиром ШУТИМ.

— Знаєте, сьогодні тільки й чуєш: «Міліція те не робить, того не зупиняє, іншого не карає». І при цьому ніхто не бажає задуматись над тим, що за ситуації, коли нам навішують все нові й нові обов'язки, не збільшуючи штат, не озброюючи необхідною технікою та приладами, сподіватися на ефективну роботу органів внутрішніх справ — утопія. Стосовно ж захисту споживчого ринку, то, згідно постанови Кабінету міністрів, контроль за цією справою мала здійснювати Державна інспекція України та її підрозділи на місцях. Проте такої і досі не створено. А її функції покладено на працівників міліції.

— І яка ж результативність їх роботи?

— Спершу кілька прикладів. Так, у представника акціонерного товариства «Спектр» Зінатуліна вилучено 18 електричних друкарських машинок, 4 телевізори, 4 трансформатори від телефаксів, 5 телефонних апаратів, 10 мікрокалькуляторів, чимало інших товарів японського виробництва на півтора мільйона карбованців. З Донецька у Москву кілька громадян намагалися вивезти взуття, килими, інші товари підвищеного попиту, із Запоріжжя до Монголії — чимало взуття, медикаментів, товарів дитячого асортименту, з Києва до Єревана — майже тонну цукру, набір імпортних кухонних меблів, дві газові колонки та інше. Причому все це вивозили одна або дві особи. Усього ж за одинадцять місяців цього року лише на залізниці вилучено під час спроб незаконного вивезення за межі України майже на 3,6 мільйона карбованців товарів промислової групи, на 2,5 мільйона карбованців продовольчих товарів. Виявлено також 17 незаконних бартерних угод.

При цьому ми прекрасно розуміємо: затримана нами — лише сота частина товарів, що різними шляхами вивозяться за межі нашої держави. Бо якщо, примiром, на автомобільних шляхах міліцейські підрозділи укомплектовані і вже мають певний досвід роботи, то на залізничних станціях, в аеропортах, морських та річкових портах транспортні засоби перевіряються вибірково. Адже для нормальної роботи контрольних пунктів, як передбачено постановою Кабінету міністрів, управління залізниць, пароплавств, повітряного флоту мали виділити приміщення, а Міністерство торгівлі — необхідне обладнання. Проте, як кажуть, віз і нині там. Наприклад, працівники відділення міліції по захисту споживчого ринку на залізничному вокзалі столиці України розміщені в штабі ДНД. Сюди доставляють велику кількість правопорушників, розглядають подані на них матеріали, і тут же проводиться догляд багажу, вилучення товарів продовольчої і промислової груп. І все це на 20-ти квадратних метрах. Додайте відсутність у відділенні транспорту для доставки матеріальних цінностей у суд та на підприємства торгівлі — і ви зможете зрозуміти, в яких умовах люди захищають споживчий ринок України.

— Але, напевно, не лише у цьому складність роботи ваших підлеглих?

— Безумовно. Ті, для кого контрабанда стала звичною справою, та і не тільки вони, завантажуються у вагони не там, де формують поїзди, а на станціях і зупинках, де відсутні підрозділи міліції. У місцях перетину кордонів з іншими державами колишнього Союзу пасажирські потяги роблять короткочасні — на 3—10 хвилин — зупинки. А за цей час оглянути, хто що вивозить, просто нереально. Адже лише на кордонах України 30 залізничних станцій, через які за добу проходить більше 600 поїздів у Росію, Бєларусь, Молдову, країни Західної Європи.

Окрім того, виникають ситуації, коли порушників зсаджують із поїздів, літаків і пароплавів у вечірній час, вихідні і святкові дні. Саме тоді, коли судді не працюють і нікому приймати рішення про порушення закону. Тому порушники покидають вилучені у них речі і виїжджають у потрібному їм напрямі. Буває й інше. Суди на Донбасі, оштрафувавши тих, хто вивозив товари, залишають їх порушникові замість того, щоб реалізувати через торгову мережу, а останньому повернути гроші. Тим, хто займається такого роду комерцією, лише того й треба. Адже навар від реалізації товарів, вивезених з України, у десятки і сотні разів більший від мізерного штрафу, сплаченого за порушення. Словом, при такому стані речей нас, по суті, грабують серед білого дня і продовжуватимуть грабувати, якщо уряд відбуватиметься одними постановами без реальних справ.

— Володимире Михайловичу, так нам що, разом з вами сидіти і чекати, доки з України вигребуть все до останньої зернинки?

— Чому ж чекати? Ми вирішили внести до Кабінету міністрів ряд конкретних пропозицій, вирішення яких посприяло б розв'язанню проблеми. Зокрема, на нашу думку, у місцях перетину кордонів, на вокзалах, у морських і річкових портах необхідно створити спеціальні контрольно-пропускні пункти, виділити приміщення для розміщення підрозділів транспортної міліції, що здійснює контроль по захисту споживчого ринку нашої держави. Щоб зміцнити свої сили на кордонах України, нам необхідно доукомплектувати підрозділи транспортної міліції. Для їх нормальної роботи слід додатково набрати 600 штатних одиниць, виділити 205 автомобілів, 308 автомобільних та портативних радіостанцій, 20 інтроскопів, 50 комплектів відеозаписуючої радіоапаратури, 17 одиниць плавзасобів типу «ріка—море». Необхідно також надати право органам внутрішніх справ на транспорті самостійно розглядати справи про порушення встановленого порядку вивезення товарів за межі України та застосовувати відповідні санкції. Бо, як я вже говорив, суддю не завжди знайдеш. Особливо у вихідні, святкові дні. Тому лише виконуючи умови, про які мовилося вище, можна сподіватися на надійний захист споживчого ринку нашої держави.

Інтерв'ю вів
Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Полтава: «І УРОЧИСТО КЛЯНУСЯ...»

Першим на Полтавщині на вірність Україні присягнув особовий склад облвійськкомату. Весь, без примусу, урочисто заявив про своє бажання служити у Збройних Силах України.

У святково прикрашеному залі клубу вишикувалися стрункі шеренги офіцерів, а поряд, з нагородами,— ті, хто пройшов бойовими шляхами Афганістану. Лунають чіткі команди і схвильовані голоси: «Я урочисто клянуся...». Першим присягу склав військовий комісар області генерал-майор Юрій Мартиросян.

До присутніх звертається голова обласної Ради народних депутатів народний депутат України Іван Гопей. Привітавши присутніх зі святковим днем, він сказав:

— Московська преса, телебачення і сили, що за ними стоять, звинувачують нас у незаконності створення власних Збройних Сил, залякуючи міжнаціональним розбратом. Але який розбрат може бути між народами однієї землі, між людьми, які є громадянами однієї держави, хай то буде українець, росіянин, вірменин чи хто інший? Ми на весь світ заявили про бажання жити в мирі і злагоді в незалежній Україні. Вважаємо, що заяви в імперській пресі і по телебаченню — це не що інше, як провокація. Одностайність, з якою у військових частинах присягають офіцери і солдати на вірність Україні,— найпереконливіша відповідь.

Григорій ГРИНЬ,
власний кореспондент «Голосу України».

Крим: МАЙОРИТЬ СИНЬО-ЖОВТИЙ ПРАПОР

— Цей день відкриває нову і, я певен, найяскравішу сторінку в історії нашого полку,— сказав, звертаючись до особового складу, командир підрозділу Національної гвардії в Криму полковник Володимир Кодін.— Ми складаємо присягу на вірність українському народові.

Першим присягає командир, за ним — решта офіцерів. За ними — прапорщики, сержанти, солдати.

З різних куточків Української держави прибули сюди юнаки. Юрій Сингаївський та Микола Вознюк — з Житомирщини, Андрій Ганзевич та Сергій Сікула — з Києва, Андрій Шутко — з Запоріжжя, а Микола Дабіжа — із незалежної Молдови. Є й кримчани. Керченець Микола Пономаренко, Віктор Сизонов з Джанкойського району...

— Були в нас хлопці з Російської Федерації, Беларусі, Молдови,— розповідає заступник командира полку підполковник Юрій Землянський.— Але цими днями практично всі вони виїхали до своїх суверенних держав. Це нормально. Щоправда, залишилося троє юнаків з Молдови, які вирішили пов'язати своє подальше життя з незалежною Україною. Вони разом з усіма склали присягу на вірність українському народові.

Військову присягу гвардійці складали перед синьо-жовтим прапором України. До речі, це перша офіційна церемонія в Криму, на якій майорів національний прапор України.

А ТИМ ЧАСОМ

Як стало відомо з офіційних джерел, у Севастополь на Чорноморський флот надійшло два тексти присяги. Один — з Києва, з Міністерства оборони України, другий — з Москви, з Міністерства оборони неіснуючого Союзу. Яку присягу складати — невідомо. Це тепер вирішують «у верхах».

Олександр ПІЛАТ.

«Лебедине озеро» у виконанні маршала Шапошникова

Складання військами, дислокованими в Україні, присяги на вірність нашій державі стало сигналом до розв'язання засобами масової інформації колишньої імперії нової галасливої антиукраїнської істерії. В хід йдуть інсинуації, фальсифікація, відверта брехня.

Що ж сталося насправді? Які аргументи у новітніх захисників «єдиної і неподільної»?

З січня за наказом міністра оборони України генерал-полковника К. Морозова війська почали складати присягу на вірність українському народові. Як повідомив начальник Головного штабу Збройних Сил України генерал-майор Г. Живиця, на 7 січня військову присягу в Україні склали вісім тисяч чоловік. Це апарат Міністерства оборони України, залізничні війська, полк забезпечення повітряної армії в Києві, авіаційний полк зв'язку та ряд інших частин. Військовослужбовці мають скласти військову присягу на вірність Україні до 20 січня. Той, хто не захоче цього зробити, має можливість перейти на службу до будь-якої іншої армії країн співдружності або звільнитися в запас. Складання присяги, сказав генерал, відбуватиметься згідно із законами суверенної України, за суворого дотримання принципу добровільності та з урахуванням політичних рішень держав — членів співдружності в Алма-Аті й Мінську.

Російське керівництво і міністр оборони неіснуючого СРСР маршал авіації Є. Шапошников, навпаки, вважають, що Україна, розпочавши кампанію складання військами присяги, порушила алма-атинські й мінські домовленості. Але шановні політики й маршал видають бажане за дійсне. Жодних документів, які обмежували б суверенітет республіки в царині розбудови збройних сил, Україна ніколи й ніде не підписувала. А свої власні закони про оборону Верховна Рада України прийняла задовго до утворення СНД. А на останній зустрічі в Мінську глави держав — членів СНД погодилися, що кожна з держав має право на створення власних збройних сил, і постановили, що у двомісячний термін буде вирішено питання про порядок управління силами загального призначення з урахуванням національних законодавств і реалізації права держав співдружності на власну армію. Україна вустами Президента Л. Кравчука і міністра оборони К. Морозова заявила в Мінську, що починає реалізовувати це право з 3 січня 1992 року. То в чому ж вбачають російські лідери і маршал порушення алма-атинських і мінських угод?

Як балет «Лебедине озеро» у дні серпневого путчу, раз за разом прокручувало ЦТ під час Різдвяних свят виступ маршала Шапошникова, який, наче молитву, повторював: «Претензії України на три округи і Чорноморський флот незаконні. Флот належить до стратегічних сил». Але термін «стратегічні сили» в тій інтерпретації, коли до них віднесуть ракетні війська, авіацію, ППО, флот, повітряно-десантні частини, а республікам милостиво «дозволяють» мати лише сухопутні війська, придумали Б. Єльцин і сам Є. Шапошников. Україна і весь світ вважають за такі сили ракетні війська стратегічного призначення. Наша держава зобов'язалася знищити тактичну ядерну зброю до 1 липня 1992 року, а стратегічну — до кінця 1994-го й неухильно дотримується взятих зобов'язань, уже нині знімаючи ракети з бойового чергування.

Голова російського парламенту Р. Хасбулатов заявив, що всі флоти створено Росією і вони залишаться російськими. Нагадаємо Руслану Імрановичу, що внесок України у валовий національний продукт скональого Союзу становив 25 відсотків, і порахуємо, скільки ж цих відсотків становить Чорноморський флот серед усіх флотів колишньої імперії. Окрім Чорноморського їх ще три — Північний, Тихоокеанський, Балтійський плюс Каспійська флотилія. Чорноморський флот має на озброєнні 45 великих надводних кораблів, 28 підводних човнів, 300 середніх і малих суден, 150 літаків і 85 вертольотів палубної авіації. Цей без'ядерний флот за кількістю і озброєнням кораблів (більшість з яких збудовано, до речі, в Миколаєві) не йде в жодне порівняння з будь-яким російським. Окрім того, Україна не претендує на кораблі й підводні човни, які приписані в Туапсе і Поті. Це порти Росії і Грузії. Все, що там базується, належить цим державам. Якщо підрахувати міць усього флоту колишнього Союзу, то Україна забирає тільки 10 відсотків. На законних підставах, оскільки основні бази Чорноморського флоту — Севастополь, Одеса, Балаклава — це українська земля. Заява ж командуючого Чорноморським флотом адмірала І. Касатонова про те, що флот не присягатиме Україні, змушує міністра оборони нашої держави розглянути питання про усунення його від виконання обов'язків командуючого. Настала пора призначити командувати нашим флотом патріота України, і зробити це мають державні органи незалежної України, а не Головком ВМС адмірал Чернавін у Москві.

Які ще аргументи у тих, хто ніяк не хоче змиритися з фактом відновлення України своєї незалежності? Той самий Р. Хасбулатов, розмірковуючи про перетворення у Збройні Сили України трьох військових округів і Чорноморського флоту, заявляє, що Збройні Сили колишнього Союзу Росія, як його правонаступниця, що визнана всім світом, повинна прийняти під свою юрисдикцію. По-перше, весь світ правонаступниками останньої імперії планети вважає не Росію, а всі держави, які утворилися на її уламках. По-друге, відповідно до законів міжнародного права юрисдикція новоутворених держав поширюється на військові з'єднання, частини, установи, військові навчальні заклади, інші військові об'єкти, розташовані на території цих держав. По-третє, як відреагувала б Росія, якби Україна почала раптом претендувати на Забайкальський військовий округ або Північний флот? То чому ж російські лідери відмовляють нам у праві розбудовувати національне військо на базі Київського, Одеського і Прикарпатського округів та Чорноморського флоту, тільки на утримання яких український народ щорічно витрачав 90 мільярдів карбованців! Якщо пристати на варіант Шапошникова і залишити Збройні Сили колишнього Союзу неподільними, то в чому ж тоді незалежність України? Ми будемо їх годувати і зодягати, а вказівки вони одержуватимуть зі столиці іншої держави. Більше безглуздя і більшу несправедливість важко вигадати.

На території Росії залишається армада у складі Московського, Ленінградського, Приволзько-Уральського, Сибірського, Забайкальського, Далекосхідного округів. Країни Балтії вимагають повернення до Росії окупаційного Прибалтійського округу (нині Північно-Західна група військ). З Німеччини повертається Західна група військ, у складі якої 25 тільки загальновійськових армій. Повернено окупаційні групи військ з Польщі (Північна), Чехо-Словаччини (Центральна), Угорщини (Південна). Невже Росії мало такої силм-силенної військ і зброї?! Річ в іншому. Зберігаючи єдину армію з командуванням у Москві, Росія тепер уже під власними прапорами хоче зберегти й імперію. Іншим державам СНД, хоч би які красиві слова про їхню суверенність не говорив Борис Єльцин, за умови збереження неподільності армії відводиться роль сателітів Росії. Народи, які розірвали пута неволі, на це ніколи не пристануть. Часи імперій безповоротно минули.

Валентин ЛАБУНСЬКИЙ,
військовий оглядач «Голосу України».

З січня за наказом міністра оборони України генерал-полковника К. Морозова війська почали складати присягу на вірність українському народові.

На 7 січня військову присягу в Україні склали вісім тисяч чоловік.

Складання присяги відбувається згідно із законами суверенної України, за суворого дотримання принципу добровільності та з урахуванням політичних рішень держав — членів співдружності.

— Цей день відкриває нову і, я певен, найяскравішу сторінку в історії нашого полку,— сказав, звертаючись до особового складу, командир підрозділу Національної гвардії в Криму полковник Володимир Кодін.— Ми складаємо присягу на вірність українському народові. Військову присягу гвардійці складали перед синьо-жовтим прапором України.

Тим часом у Севастополь на Чорноморський флот надійшло два тексти присяги. Один — з Києва, з Міністерства оборони України, другий — з Москви, з Міністерства оборони неіснуючого Союзу.

ДАРУЙ ЇМ МИР, ГОСПОДИ!

Зустрічати свято Різдва Христового колишні воїни-«афганці», які мешкають у Києві, зібралися в окружному Будинку офіцерів. З днем народження Спасителя їх привітав народний депутат України Я. Кондратьєв. Ректор Київської духовної семінарії отець Данило прочитав молитву за безневинно убитих в Афганістані, подарував ветеранам молитвослови. Вихованці православної недільної школи, учасники ансамблю «Пролісок» заспівали різдвяних колядок, народних українських пісень.

Хома МУСІЄНКО.

Черкаси: ПРИСЯГНУЛИ УКРАЇНІ

«Я клянуся захищати Українську державу, непохитно стояти на сторожі її свободи і незалежності». Ці хвилюючі слова присяги в дні свята Різдва Христового звучали в усіх підрозділах Черкаського гарнізону. Солдати і офіцери присягнули на вірність України і її народу. Над військовими містечками замайоріли синьо-жовті прапори.

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

Діагноз

Я РАНО ПІШОВ

— Я, ПІДПОЛКОВНИК ЗАПАСУ ГЕОРГІЙ ОНИЩЕНКО, пройшов школу Афганістану (був там двічі), нагороджений бойовими орденами, брав участь у бойових операціях, виводив наших військовослужбовців з банд та закордонних таборів. Коли повернувся з Афганістану, мене призначили начальником щойно створеного підрозділу по боротьбі з організованою злочинністю по Києву та Київській області. У квітні 1991 року подав рапорт про звільнення в запас...

— Що ви знали про роботу з організованою злочинністю, коли одержали посаду?

— Боротьба з бандугрупованнями була мені знайома — я закінчив Академію КДБ у 1988 році, вивчав там перську мову, а теорію відпрацьовував в Афганістані. Це, мабуть, і зіграло свою роль у призначенні.

— Що вас не влаштовувало в роботі?

— Спочатку все влаштовувало. Я набрав групу, і працювали ми не для «галочки». Налагодили тісне співробітництво з аналогічним підрозділом УВС, особливо з полковником Піддубним та його заступником Куром. Були непогані розробки і поперках непогані результати. Але на певному етапі, коли ми стали виходити з нижніх злочинних ланок на корумповані державні й партійні структури, відразу відчули тиск з боку начальника управління генерала Шрамка. Один приклад. Підготував я довідку про розкрадання в системі плодоовочторгу (щороку лише по Києву й області на 12 мільйонів карбованців) і віддав начальникові — з фактами, цифрами, із зазначенням місць (де, хто бере хабарі і кому дає). Залишалося лише задокументувати. Довідка ця пролежала в генерала півроку. І на постійні мої нагадування, прохання повернути її, дати хід справі він говорив одне: я ще не розібрався. А потім, коли час було згаяно, повернув її без жодного підпису. Я цікавився: пізніше навіть сліди довідки у справах було ліквідовано. Я можу його зрозуміти — там фігурували особи (працівники міськвиконкому, МК, ЦК партії), з якими він підтримував дружні стосунки, оскільки прийшов на посаду заступника начальника відділу республіканського КДБ з комсомольської роботи. Непрофесіонал. За два роки роботи я не почув від нього жодної ділової поради. Зате наслухався брутальної лайки, і не я один. Незважаючи на спільний наказ про взаємодію з УВС, він дав нам інструкції, щоб ми їхню (тобто міліції) інформацію брали, а своєї не давали. Він перекривав усі справи, які виводили на великих людей, спрямовував їх в інше русло.

— Як у Гдляна з Івановим: узбецька справа автоматично переросла в кремлівську?

— Принцип однаковий. Будь-яке зловживання у сфері економіки, торгівлі було пов'язане з найвищими державними, партійними органами. Навіть звичайний рекет. Я знаю багатьох колишніх тіньовиків, а нині власників комерційних магазинів у центрі міста, підприємців. Вони мають величезні гроші і можуть купити будь-якого чиновника. Це зіграє свою роль у майбутній приватизації...

Повоювавши так з вітряками, більше не захотів брати участь у цьому спектаклі...

— Кожний лейтенант, приходячи на службу, припустимо, вірить в ідеали і намагається сумлінно працювати. Але, досягаючи певної посади, вже не може не розуміти, що система одна, що бореться він зі стрілочниками. І змушений робити вибір. Тобто люди на великих посадах свій вибір зробили...

— Так. Я теж зробив свій вибір. Створив бюро інформації й безпеки підприємців. Але мене хвилювала і хвилює та криміногенна обстановка, яка створилася в місті. Серйозних публікацій на цю тему, крім репортажу в «Правде Украины» з похорону одного з лідерів київського рекету Патіщука («Патя»), я не бачив. Це якось свідомо замовчується. Мабуть, тому, що невигідно. Керівникам міста, правоохоронним органам, які не справляються. Звичайно, на це є причини: плинність кадрів, перевантаженість, низька зарплата і відволікання на різні заходи. Відсутнє необхідне законодавство. Скажімо, досі немає статті про відповідальність керівника злочинної групи. В насильницьких діях він, як правило, участі не бере. Може лише спостерігати. Я багатьох з них знаю. Це, як правило, колишні спортсмени, здебільшого розумні люди. Вони створили мобільні групи, в які сьогодні вже вливаються колишні й нинішні працівники правоохоронних органів. Останнім часом у Києві спостерігається вибух особливо тяжких злочинів із застосуванням зброї. Раніше не було такого, щоб комусь відрізали голову, а сьогодні такі випадки є (у Святошинському озері знайшли труп без голови). Нещодавно весь Київ гомонів про вбивство одного з найвідоміших київських антикварів Бєлкіна, якого зарубали сокирою. Зникають безслідно люди, «розбори» рекетирів відбуваються прямо на очах. Подивіться, що робиться у ресторанах?..

Але великі «розбори» стали стихати. Це означає, що місто вже поділене на сфери впливу.

— Я розмовляв з одним охоронцем у сфері комерції з Москви — так він себе назвав, який сказав, що заробляє 30 тисяч на місяць.

— Рекетири зароблять і більше. Звичайно, ціни будуть зростати, а зростанню злочинності сприяє економічна й політична нестабільність. Це стосується всіх сфер: від держструктур до звичайного рекету. Комерційна структура не зареєструється сьогодні в жодному виконкомі без хабара, грубі гроші гуляють у ВВІРі. Все наскрізь прогнило, злочини чиняться майже відкрито.

— У СНБУ прийшов новий керівник. Чи зможе він щось змінити?

— Я знаю Марчука як справжнього професіонала і принципову людину, яка може примусити працювати. Знає роботу і досить рішучий.

— А структура органів?

— Вона себе зжила і була спрямована не на роботу. Роздувалися штати, керівники писали надто розумні концепції безпеки. Ми займалися функціями контррозвідки: на режимних заводах охороняли міліцію від проникнення до неї ворожих агентів. Ну які секрети в міліції? І зовсім не займаємося безпекою бізнесменів і політичних діячів (крім дуже великих). А їх грабують, як пограбували американських «зелених» у готелі «Русь», які приїхали на зустріч з нашими парламентаріями.

— Отже, ніяких змін?

— Дещо змінюється. Ось і з Шрамком, здається, розібралися: він іде на пенсію.

— Що потрібно для того, щоб змінити ситуацію в місті?

— Створити могутній підрозділ, не такий, який був у мене (десяток чоловік), екіпірувати відповідно, забезпечити технічними засобами, транспортом. Надати йому групу на зразок «Альфи». І налагодити співробітництво з міліцією. Ні органи безпеки, ні міліція самотужки нічого не вдіють, треба вести боротьбу всім миром.

— І тоді ви повернулися б в органи?

— ...Повернувся б. Шкодую: рано пішов, тільки почало щось відбуватися...

Записав бесіду Костянтин ПАРИШКУРА.

Спорт

«БРОНЗА» БРЮССЕЛЬСЬКОГО КАРБУ

Шашки

Хороший новорічний подарунок собі і всім шанувальникам шашок України зробив Святослав Максимчук з Києва, який виборов бронзову медаль на юніорському чемпіонаті світу, що пройшов у Брюсселі.

Цю подію коментує віцепрезидент Всесвітньої федерації шашок, киянин Роман КЛИМАШОВ.

— До столиці Бельгії з'їхалося 22 надії світових шашок, які представляли Францію, Бельгію, Нідерланди, Суринам, Польщу, Україну, Італію, Литву, Латвію, Росію. Перше місце посів Ю. Просман з Нідерландів — 16 очок. «Срібло» дісталося москвичеві О. Фурману — 15, у нашого Максимчука — 14.

— Як же розцінювати цей результат?

— Це великий успіх. Святослав міг здобути нагороду й ціннішу. Але в першому турі змушений був зустрітися з майбутнім чемпіоном о... 23.00. Чому? — запитаєте. Річ у тім, що він прилетів до Брюсселя пізно і одразу потрапив до ігрового залу. Втома, зрозуміло, далася взнаки. Славко, на жаль, програв. За інших обставин все могло завершитися набагато краще. То була єдина осічка українського спортсмена, якого вважаю дуже здібним і перспективним.

— Розкажіть трохи детальніше про Святослава.

— Максимчук — студент геологічного факультету КДУ імені Тараса Шевченка. Шашками почав займатися десятирічним у секції колективу фізкультури «Антей» у чудового тренера Михайла Литвиненка. До речі, цей педагог виховав багатьох яскравих спортсменів, зокрема, дворазову чемпіонку колишнього Союзу Юлію Вайнштейн.

— Яким бачите майбутнє Максимчука?

— Я вже говорив, що Славко талановитий, а ще він дуже працьовитий. Як на мене, йому під силу здобуття згодом і світової шашкової корони серед дорослих...

Розмову вів Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На олімпійській хвилі

КОНЦЕРНИ ДОПОМОЖУТЬ

Набирає обертів рекламна кампанія на підтримку Берліна як місця проведення Олімпіади 2000 року. З цією метою тут створено товариство маркетингу «Берлін-2000, маркетинг ГмбХ», до якого увійшли шість німецьких концернів, об'єднання підприємців земель Берліна та Бранденбурга, а також берлінська «Олімпія ГмбХ».

Товариство зі статутним капіталом у 710 тисяч марок, як повідомило агентство АДН, об'єднало представників концернів «Беттельсман», «Даймлер-Бенц», «Дойче Люфтганза», товарно-торговельну фірму «Херті», Телеком, а також об'єднання спілок підприємців земель Берліна та Бранденбурга.

— Ми розглядаємо підтримку кандидатури Берліна як національне завдання, від вирішення якого не повинна залишатися осторонь наша економіка,— заявив один з керівників товариства маркетингу Ніколаус Фукс.

За його словами, це товариство допоможе зібрати багато мільйонів для проведення Олімпіади і в майбутньому залучити до участі в підготовці ігор ще 100—150 великих компаній.

Звичайно, такі слова вітав Національний олімпійський комітет Німеччини.

Як зазначає АДН, президент Міжнародного олімпійського комітету Хуан Антоніо Самаранч, виступаючи торік на спортивному святі в Людвігсбурзі, заявив, що Берлін цілком може стати організатором літніх Олімпійських ігор 2000 року.

Правлячий бургомістр Берліна Еберхард Діпген сказав, що оцінку, яку дав Самаранч, не слід переоцінювати, як і недооцінювати...

КОНТРАКТ — СПРАВА ТОНКА

Футбол

У полоні контрактів опинився центрфорвард команди «Айнтрахт» з Франкфурта-на-Майні та збірної Німеччини Андреас Міллер. У нього їх кілька. Але спортсмена зобов'язують тепер грати за команду, з якою він, за його словами, не домовлявся і грати за неї не хоче. Статутна комісія Міжнародної федерації футболу (ФІФА) визнала права італійського клубу першої ліги «Аталанта» з Бергамо на цього 24-річного гравця, повідомляє агенція ДПА.

Президент клубу «Аталанта» Антоніо Перкассі заявив, що Міллер «належить тепер нам». Але ця звістка у Франкфурті справила ефект бомби, що вибухнула. Менеджер «Айнтрахта» Клаус Герстер обурився і назвав заяву комісії ФІФА «абсолютно незрозумілою». Міллер, який підписав договір з «Айнтрахтом» 1 липня 1990 року на п'ять років, заявив, що він не укладав ніякого контракту з клубом з Бергамо. У травні минулого року він неодноразово казав, що він — франкфуртець і хотів би грати за «Айнтрахт».

Але в світі професіонального футболу свої закони. Міллер протягом певного часу грав за італійський «Ювентус». Так от «Аталанта» у своїх претензіях на Міллера посилається на угоду між туринським «Ювентусом» та «Айнтрахтом» про можливості перепродажу Міллера за 400 тисяч марок «Аталанті». Відповідно до цієї угоди клуб з Бергамо може вимагати для себе Андреаса Міллера — за суму, узгоджену ще між «Ювентусом» та «Айнтрахтом». Про той рядок з угоди, мабуть, у Франкфурті забули, а Міллер, можливо, й не знав.

На думку ФІФА, Міллер тепер не має права відмовлятися від переїзду до Італії. А якщо він це робитиме й надалі, то «Аталанта» може подати в суд або одержати фінансову компенсацію. Для остаточного врегулювання цього питання ФІФА визначила строк до 31 січня нинішнього року.

ЛЬОТЧИКИ ПРИСЯГНУЛИ УКРАЇНІ

«Урочисто клянуся народу України завжди бути вірним і відданим йому...» Такими словами починається присяга військовослужбовця Збройних Сил України. Ще не встигли їх вимовити перші солдати й офіцери, як шовіністи всіх мастей зчинили істеричний галас. «Армія належить співдружності!», «Чорноморський флот — російський!», «Україна порушує мінські угоди!». Відома пісня. Україну її автори завжди, ще з петровських часів, вважали колонією, сировинним придатком великої Росії. Відновлення нашою державою незалежності означає і відновлення славних бойових традицій українського народу. Першим етапом на цьому шляху і стало прийняття особовим складом Київського, Одеського, Прикарпатського військових округів та Чорноморського флоту військової присяги.

Ці знімки наш фотокореспондент зробив у Чернігівському вищому військовому авіаційному училищі льотчиків. Офіцери, прапорщики, курсанти ЧВВАУЛ всі, як один, присягнули на вірність Україні. І першим це зробив начальник училища генерал-майор авіації В. Кузюбердін.

Училище нещодавно відсвяткувало 40-річчя від дня заснування. Сьогодні воно на етапі перебудови всього навчального процесу, який допоможе виховати якісно нового льотчика. Але досягненню цієї мети заважає невизначеність з підпорядкуванням училища. Генерали з Генштабу намагаються будь-що залишити його підпорядкованим Москві. Але офіцери і курсанти авіаційного Чернігівського іншої думки. 4 січня з плацу, де вишикувалися нинішні і майбутні льотчики незалежної України, над старовинним Черніговом лунало: «Урочисто клянуся народу України...»

Валентин ОЛЕКСІЄНКО.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Вісті з діаспори

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛ

«Над Бугом і Нарвою» — так називається перший номер нового квартального журналу наших польських земляків, який нещодавно вийшов у світ. Його видає Підляський відділ Об'єднання українців у Польщі. У першому номері часопису містяться матеріали, написані польською та українською мовами.

ПОВАЖНЕ ЗІБРАННЯ В ЄВРОПІ

«Україна — сучасність і минуле» — під такою назвою в німецькому місті Вельберберг проходила наукова конференція з питань українознавства. Цей широко не реклaмований захід дістав належну оцінку серед наукових кіл Німеччини. Одними з організаторів були «Німецька Асоціація Україністів» та «Німецьке товариство східноєвропейських питань». У цьому заході взяли участь науковці з США, Канади, Німеччини та України. Протягом трьох днів було заслухано понад 20 доповідей, які охоплювали сучасну і минулу проблематику України. На початку лютого 1992 року матеріали конференції вийдуть у світ книжковим виданням.

А В ГАРВАРДІ ВЖЕ Є...

Другу частину рукописного щоденника гетьмана Пилипа Орлика «Подорожній діярій» видано в Гарвардському університеті. Новий том є шостою книгою з серії «Бібліотеки Давнього Українського Письменства».

Як відомо, Пилип Орлик був послідовником Івана Мазепи і з 1710 року проводив політичну місію гетьмана за межами України. Він доклав великих зусиль для захисту українських прав від посягань російського царату у першій половині XVIII століття.

ПОЛЬЩА ВШАНОВУЄ

У Варшаві відбулася міжнародна наукова конференція «Михайло Грушевський — постать, наукова спадщина, зв'язки з Польщею». Її організували Польське українознавче товариство та кафедра україністики Варшавського університету. Це перша у післявоєнній Польщі конференція, яка повністю була присвячена багатогранній діяльності Грушевського. Її учасники з'їздили до Хелма, де відбулася церемонія відкриття пам'ятної дошки на будинку сім'ї Грушевських.

ЗДОРОВ'ЯК НА ІМ'Я «УКРАЇНА»

Малюк, зображений на обкладинці англійського журналу «Економіст», у чудовому настрої. Здоровий, міцненький, з бомбочками й солдатиками — різдвяними іграшками — він уже встиг відірвати лапки серпасто-молоткастому ведмедикові й скласти з кубиків слово «Кравчук».

Так, йдеться про нашу незалежну державу. І напис на обкладинці журналу: «Отже, тепер Україна».

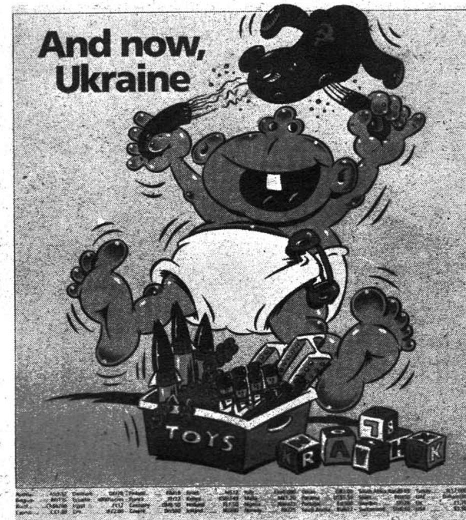
«Наклеп», «політичне зубоскальство» — так оцінили б у нас цей малюнок ще порівняно недавно. Насправді ж перед очима аж ніяк не карикатура, а скоріше дружній шарж на 52 мільйони чоловік. До того ж «Економіст» далі досить прихильно розповідає про сучасність України й доброзичливо радить їй вжити певних заходів. Якщо ж урахувати, що згадане видання дуже близьке до «великого бізнесу» Британії, то до його слів варто прислухатися.

Отже, про що пише «Економіст»? «Майбутнє всієї Європи залежатиме від того, як дорослі західноєвропейські демократії сприймуть держави, що народжуються поруч... Референдум в Україні з рахунком 9:1 трансформує Європу».

Чому? Тому що, на думку «Економіста», без України Росія залишиться практично наодинці з колишніми радянськими республіками, де проживає приблизно 50 мільйонів мусульман, багато з яких дивиться на Туреччину, Іран, Пакистан, Індію, навіть Китай. До того ж для Росії становище ускладнюється не тільки тим, що сусідні республіки прагнуть іти своїм шляхом, а й тим, що їхній приклад збираються наслідувати деякі складові самої федерації.

Що ж до Заходу, то тут, з появою суверенної України, попереду не менш важливі трансформації. Сусіди України — Польща, Чехо-Словаччина, Угорщина й Румунія — не тільки позбуваються ворога на сході, а й здобувають нового союзника у своїй політиці щодо Заходу. «Якщо Росія й Україна розійдуться мирно, — зазначає «Економіст», — вперше за останні 300 років східні європейці матимуть надійний буфер між ними й Росією».

Двадцята частина Європи

А які проблеми створить Україна для Заходу? Вони, на думку журналу, є, зокрема економічні. Проте, пише він, «найкращий для ЄЕС шлях — це ширше відкрити свій багатий ринок для східних європейців — від Варшави до Києва і тим самим запобігти небезпечному економічному колапсові». Щоправда, зауважує журнал, Україна виробляє ті товари (зокрема, сталь і харчові продукти), від експансії яких з боку інших держав ЄЕС захистилося протекціоністськими бар'єрами. Отже, допуск українського експорту може стати соломинкою, яка переломить спину перенасиченій західноєвропейській економіці? А якщо навпаки — відчинити перед Україною двері? Тоді вона, певною мірою залежачи від допомоги Заходу, отже будучи тісно пов'язаною з ним, зможе запобігти деяким негативним процесам на континенті.

Проте, пише «Економіст», Україні слід діяти згідно з усталеними в Європі правилами.

По-перше, підтримати Хельсінкський акт, який підкреслює, що кордони на континенті можуть змінюватися лише шляхом переговорів. Тоді Загальноєвропейська нарада з питань безпеки і співробітництва не заперечуватиме проти членства України.

Правило друге: найбільшу допомогу одержить той, хто найкраще зможе допомогти собі сам. Незалежність України прояснить для Заходу та його фінансових інститутів, де саме зосереджена економічна влада — у центрі чи в республіках. Тому, на думку «Економіста», практика оборони міжреспубліканської торгівлі деякими товарами, інші бар'єри зведені навколо колишніх суб'єктів Союзу, можуть призвести до вкрай небажаних наслідків. Союз пішов у небуття, проте певні торговельні структури є необхідними, щоб не зруйнувати економіку республік. Щоправда, вважає «Економіст», ця торгівля має здійснюватися на засадах «твердої» валюти.

І, нарешті, правило: не слід лякати сусідів. Тож рішення України щодо власної 450-тисячної армії — не найкращий вихід. Ця країна, якщо вона сподівається на західну допомогу, повинна «успадкувати» всі домовленості щодо скорочення озброєнь на захід від Уралу, досягнуті між СРСР і США. На щастя, нині Україна вже говорить про армію менших розмірів і підкреслює свою рішучість щодо ядерного «безсилля» — аж до повного демонтажу зброї масового знищення.

Виклавши свої міркування, «Економіст» підсумовує: «Тісні зв'язки з такою Україною будуть благоразумні для всієї Європи». З подібною точкою зору важко не погодитися.

Володимир САВЦОВ.

Власкори повідомляють

УЗБЕКИСТАН НЕ ВІДСТАЄ

З 10 січня в Узбекистані розпочнеться лібералізація цін. Разом з цим почне діяти купонна система, яка певною мірою захистить внутрішній споживчий ринок.

Без купонів можна буде купити борошно, макарони, рис, олію, горілку, цукор, чай, тканини, друковану продукцію, а також товари дитячого асортименту. Дитяче харчування малюкам з малозабезпечених і багатодітних сімей відпускатиметься безплатно за рецептами лікаря.

Водночас напередодні Нового року президент республіки Іслам Карімов підписав указ про збільшення у два рази заробітної плати вчителям, лікарям, працівникам культури та державних закладів.

Населення Узбекистану очікує, на скільки будуть збільшені ціни. Про це стане відомо найближчими днями.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

ВВЕДЕНО ПРЕЗИДЕНТСЬКЕ ПРАВЛІННЯ

Указом президента республіки Муталібова в окремих районах Азербайджану введено президентське правління. Це рішення охоплює скасовану Нагірно-Карабахську автономну область і прикордонну з Вірменією територію. Управління цією зоною доручено уповноваженому президента. Органи виконавчої влади підпорядковуються тільки йому.

ВИМАГАЮТЬ ВІДСТАВКИ

Перед будинком міністерства оборони Азербайджану відбувся багатолюдний мітинг. Присутні виступили з вимогою відставки міністра оборони республіки, мотивуючи тим, що створення власної армії штучно затягується. Член Ради оборони, який вийшов до мітингуючих, зазнав тілесних ушкоджень і потрапив до лікарні.

РЕСПУБЛІКУ ВИЗНАВ ІРАК

Генеральний консул Іракської Республіки в Баку вручив міністрові закордонних справ Азербайджану ноту, в якій повідомляється про рішення уряду Іраку визнати незалежність республіки. Азербайджан перед тим було визнано Румунією, Швецією, Литвою, Великобританією, Пакистаном, Туреччиною та іншими країнами.

Ровшан АЛІЄВ.

Баку.

ДОБРЕ ЖИТИ НА ПАМІРІ

На п'ять років раніше, ніж звичайно, будуть іти на пенсію жителі Нургатського району — найвисокогірнішого на Памірі. В Таджикистані, як відомо, гори займають 83 відсотки усієї території. Нові права надані горцям парламентом республіки і оформлені спеціальним законом. Вони служитимуть своєрідною платою за суворі кліматичні умови, в яких живуть і працюють декілька тисяч чоловік. Мешканці високогір'я в основному — киргизи. Їхні будиночки і юрти розташовані на висоті близько... чотирьох кілометрів над рівнем моря. Для міського жителя важко уявити собі цю місцевість, тому треба зауважити, що жодне дерево або кущ тут не росте. Отож, зваживши на складні умови проживання в горах, парламентарії хоч якимось чином вирішили віддати належне мужності і витривалості цих людей.

У ЦІНІ — «ЧЕРВОНА ПРОПАГАНДА»

З магазинів таджицької столиці Душанбе зникли плакати «доброго старого часу», що їх донедавна мало не силоміць нав'язували покупцям. Сьогодні ж удень з вогнем не знайти кольорової продукції, яка доносила до нашої свідомості так звані справжні цінності соціалізму. Продавці вибачаються, розводячи руками: «Нове політичне мислення вже розібрали, нічого не залишилося й про великий Жовтень».

А беруть плакати, головно, студенти та учні технікумів. Проте зовсім не для того, щоб прикрашати кімнати в гуртожитках. А для креслярських робіт. Ватманського паперу нині бракує, от і доводиться креслити на зворотному боці.

Розкуповують залежалий колись товар і шанувальники старовини. Зрозумівши, що реалії соціалізму стрімко йдуть з життя, вони кинулись скуповувати все підряд, в тому числі й зразки «червоної пропаганди». Ймовірне, є серед них і ті, що відчувають ностальгію за минулим — коли п'ятирічку виконували протягом чотирьох років, а в магазинах лежала ковбаса, вироблена якоюсь бригадою соціалістичної праці в рахунок соцзобов'язань.

Юрій КУШКО.

Душанбе.

У дипломатичних колах

АМЕРИКА ВІДКРИЛА НАС

З короткого привітання українською мовою розпочав прес-конференцію тимчасовий повірений у справах США в Україні Джон Гундерсен.

Далі він нагадав, що США визнали нашу незалежність 25 грудня минулого року, а найближчим часом очікується обмін нотами щодо встановлення повних дипломатичних відносин. Приблизно через два тижні відкриється посольство США в Україні, штат якого налічуватиме близько 25 співробітників.

Невдовзі, поінформував пан Гундерсен, передбачається розпочати двосторонні переговори щодо роззброєнь і конверсії. У зв'язку з цим 3 січня до Києва прибув сенатор Пел, який очолює комісію палати представників у міжнародних справах. 8—9 січня очікується також візит конгресменів Есбена, голови комісії палати представників з роззброєння, і Соларда, який очолює комісію зі справ зовнішньої політики. 10 січня до України має прибути колишній секретар держдепартаменту США Кісінджер. Невдовзі також приїздить делегація на чолі із заступником секретаря держдепартаменту Бартолом'ю, а також делегація спеціалістів з прав людини.

Таким чином, підкреслив пан Гундерсен, стає очевидним, що США, так би мовити, відкрили Україну. У Сполучених Штатах, продовжив він, розроблено спеціальні програми з допомоги Україні в галузях економіки, знищення ядерної зброї, надання кредитів для сільського господарства і нових технологій тощо.

Уряд США, зазначив на закінчення пан Гундерсен, переконаний, що невдовзі Україна посяде чільне місце в світовому економічному та політичному процесах.

Артем СЛАВІН.

Фотофакт

ТОРГОВЦІ СМЕРТЮ

У Самаркандській області Узбекистану виявлено велику групу кримінальних злочинців, які займалися збутом зброї. Під час затримання вилучено пістолети, бойові гранати, сигнальні ракети, балончики з нервово-паралітичним газом, наркотичні речовини. Оперативники проводять розслідування джерел постачання, але [illegible] тепер можна сказати, що деякі зразки належать військовим [illegible]нам. Яким чином вони потрапили на ринок, поки що неві[illegible].

Нині в республіках півдня цей бізнес набирає обертів, бо смертоносний товар тут користується широким попитом.

Фото ТАРС.

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ
Association of Ukrainians in Great Britain, Ltd.
(Registered under the War Charities, Act, 1940)
LEICESTER BRANCH

БУТИ РАЗОМ!

До нашої редакції надійшов лист від одного з осередків діаспори — Союзу Українців у Великій Британії (місто Лестер). Його представники від усієї душі вітають український народ, «який підтвердив своїм голосуванням у референдумі в день 1 грудня нинішнього року своє Богом дане право жити від нікого незалежним життям у своїй Самостійній Державі».

Британці українського походження звертаються з цим привітанням до всього українського народу, українських Церков, їхніх ієрархів і духовенства, Президента України Леоніда Кравчука, уряду, проводів українських партій і організацій в Україні та діаспорі, українських науковців, працівників культури, письменників і поетів, суспільно-громадських, культурних, молодіжних організацій, студентства, борців за права людини — усіх, хто працював для добра українського народу.

«Ми свідомі того,— пишуть британці українського походження,— що молода Українська Держава матиме багато труднощів на шляху до свого повного закріплення, й тому на нас паде обов'язок допомогти нашим братам і сестрам у їхній будові нашої Вільної Держави — України».

Лист містить «Звернення Союзу Українців у Великій Британії до Українського народу», яке урочисто вітає «увільнену своєю власною волею Україну» і висловлює тверде переконання, що «проголошення Акта 24 серпня 1991 року і утвердження народом державної незалежності України 1 грудня стануть належним началом незалежної Української Держави для справжнього та вічного добра й щастя Українського Народу».

Ми, зі свого боку, щиро вдячні британцям українського походження (так само й іншим осередкам діаспори, що звертаються до «Голосу України») за теплі слова привітання, щире бажання допомогти Україні розв'язати свої проблеми, прагнення бути пліч-о-пліч у непростій справі відродження й розбудови їхньої історичної Батьківщини.

Стас ПОЛІЩУК.

Актуально

УРЯДОВИЙ ДЕСАНТ

З метою вивчити перші результати приватизації вирушив у поїздку по республіці російський президент Єльцин. За повідомленнями інформаційних агентств, після Саратова він відвідає Ульяновськ та Нижній Новгород. На початку наступного тижня Єльцин планує побувати в Брянську і Санкт-Петербурзі. Протягом місяця, передав ТАРС, різні регіони Російської Федерації відвідають також й інші члени республіканського уряду.

НЕ МЕНШЕ ОДНОГО РОКУ

Лист з проханням про прийняття Росії до Міжнародного валютного фонду й Світового банку надійшов від Єльцина до штаб-квартири цих організацій у Вашингтоні. Азербайджан також направив аналогічного листа до американської столиці. Минулого тижня Україна першою із держав — членів СНД звернулася з таким проханням до цих найвпливовіших фінансових об'єднань Заходу. Як повідомив офіційний представник МВФ і СБ, процес прийняття колишніх радянських республік триватиме не менше одного року.

ЗА РОЗПУСК ПАРЛАМЕНТУ

У Беларусі набирає силу кампанія за проведення референдуму в питанні розпуску нинішньої Верховної Ради, де й сьогодні більшість становлять колишні партапаратники. У вівторок у Мінську відбулася нарада представників Народного фронту й п'яти політичних партій та організацій республіки. За повідомленням радіо «Свобода», на ній досягнуто домовленості про негайне створення оргкомітету для підготовки референдуму.

ПІД ПРЕЗИДЕНТСЬКИМ «КОВПАКОМ»

Секретні документи з резолюціями Михайла Горбачова знайдено в Москві. Йдеться про оперативні зведення нагляду за життям та діяльністю російських лідерів та деяких народних депутатів. Матеріали стеження, вилучені з сейфу керівника президентського апарату Болдіна, досі зберігалися в одного із слідчих союзної прокуратури, а після її ліквідації передані Генеральному прокуророві Росії. На документах збереглися письмові зауваження, зроблені власноручно Горбачовим.

Політичний прогноз

ТРИ СТЕЖКИ НАД ПРІРВОЮ

ПІСЛЯ підписання алма-атинського протоколу світ полегшено зітхнув. Але настороженості у ставленні до процесів, які відбуваються на шостій частині земної кулі, не поменшало. Особливу увагу політиків та аналітиків Заходу привертають події в південних регіонах колишнього СРСР.

Незважаючи на рішення південноазіатських республік Казахстану, Вірменії та Азербайджану взяти участь у творенні СНД, виникає запитання: чи надовго таке «взаємне тяжіння» і яка його природа? Не є таємницею, що прагнення республік півдня до об'єднання зумовлене нинішніми економічними та частково політичними факторами. Підсилити роль представників цього регіону і таким чином «зцементувати» СНД намагався президент Казахстану, розігруючи ядерну «карту».

Після останньої мінської наради можна прогнозувати недовговічність співдружності, бо кількість розбіжностей у поглядах стрімко зростає. Особливо вражає прагнення деяких членів СНД нав'язати нові структури, ідентичні за змістом союзній системі. Але ці штучно створені «шори» не зможуть розв'язати складних завдань, які стоять перед державами — членами співдружності і не зупинять історичного процесу пошуку вигідних партнерів на майбутнє. Зокрема, для народів півдня, які довгий час жили під контролем і тиском «великого північного сусіда», нині викристалізовуються три шляхи подальшого суспільного розвитку. Їм доведеться вибирати між ісламським фундаменталізмом і турецьким секуляризмом або й надалі йти у фарватері процесів, які відбуваються в Російській Федерації. Останній варіант особливо не влаштовує 50 мільйонів мусульман, бо вони прагнуть відродити свої духовні основи і нарешті позбутися в своїх республіках ознак виключно сировинного придатку. Тому найпривабливішою нині є турецька модель. На цей шлях найближчим часом, можливо, стануть тюркомовні держави: Узбекистан, Туркменистан, Киргизстан і Казахстан. Вони не мають на меті використовувати іслам як засіб проведення політики. Це крім гарантованої турецької гуманітарної допомоги та інвестицій дасть їм прихильність Заходу. Складніша ситуація у тюркомовного Азербайджану, який потрапив під нищівний «вогонь» критики адміністрації США. Така реакція викликана неоднозначними процесами в республіці, могутнім впливом вірменської діаспори на американські політичні кола і головним чином загравванням з Іраном. Цей флірт у часи, коли в світі «править» одна супердержава, може Азербайджану дорого обійтися.

На відміну від інших азіатських республік, котрі відчули на собі вплив атеїстичної пропаганди колишнього Союзу, Таджикистан зберіг мусульманські основи завдяки предковічній перській культурі і шанобливому ставленню до законів шаріату в будь-які часи. Тому нині він може вибирати собі духовних (а отже, й політико-економічних) наставників в Ірані, Пакистані або й Афганістані.

Католики-григоріанці Вірменії в складні часи міжусобиць у Закавказзі одностайно заявили про своє прагнення бути ближче до Європи, а отже, іти турецьким шляхом, що зіграло свою роль у ставленні країн Заходу до республіки.

У розподілі впливу на колишніх членів СРСР поки що свого слова не сказав Китай. Однозначно можна прогнозувати його інтерес до обширних просторів Казахстану.

Отже, процес взаємного тяжіння республік півдня та держав, близьких їм за культурними, духовними традиціями, набирає сили і до кінця століття стане одним із чинників загального розвитку цивілізації.

Тарас ПЕТРІВ.

Закон України

Про запобігання захворюванню на С

та соціальний захист населення

СНІД — особливо небезпечна інфекційна хвороба, зараження людини збудником якої за умови відсутності у даний час ефективних методів лікування та специфічної профілактики призводить до смерті. Боротьба з цією інфекцією є одним з пріоритетних завдань держави в галузі охорони здоров'я населення.

Закон визначає порядок правового регулювання питань, пов'язаних з поширенням цього захворювання, відповідно до норм міжнародного права і рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я.

РОЗДІЛ І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та поняття, що вживаються в Законі:

ВІЛ-інфекція — захворювання, викликане вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ);

ВІЛ-інфіковані — особи, в організмі яких виявлено вірус імунодефіциту людини. До категорії ВІЛ-інфікованих належать як особи без клінічних проявів хвороби (носії ВІЛ), так і хворі на СНІД;

СНІД (синдром набутого імунодефіциту) — кінцева стадія ВІЛ-інфекції. Хворі на СНІД — особи з різноманітними патологічними проявами, зумовленими глибоким ураженням імунної системи вірусом імунодефіциту людини.

Стаття 2. Державна політика України у сфері боротьби із захворюванням на СНІД реалізується шляхом організації виконання цього Закону, інших актів законодавства України, а також розробки, фінансового та матеріального забезпечення відповідної Національної програми, яка передбачає систему заходів щодо профілактики поширення цього захворювання, інформування та навчання широких кіл населення, спеціальної підготовки медичного персоналу, проведення фундаментальних та прикладних наукових досліджень.

Стаття 3. Спеціальними органами державного управління та міжвідомчої координації у сфері боротьби із захворюванням на СНІД є Національний комітет боротьби із захворюванням на СНІД при Президенті України та регіональні і місцеві комітети боротьби із захворюванням на СНІД, що утворюються при відповідних органах влади.

Положення про Національний комітет боротьби із захворюванням на СНІД при Президенті України затверджується Президентом України.

Голова Національного комітету боротьби із захворюванням на СНІД призначається Президентом України.

Стаття 4. Заходи щодо боротьби із захворюванням на СНІД проводяться Міністерством охорони здоров'я України, його органами на місцях, а також всіма іншими державними органами, підприємствами, установами, організаціями.

Стаття 5. У проведенні заходів боротьби із захворюванням на СНІД можуть брати участь громадські об'єднання (в тому числі міжнародні) та приватні особи (включаючи громадян інших держав), які займаються благодійною діяльністю.

Діяльність таких об'єднань та приватних осіб не повинна суперечити вимогам законодавства.

РОЗДІЛ ІІ. УМОВИ І ПОРЯДОК МЕДИЧНОГО ОГЛЯДУ З МЕТОЮ ВИЯВЛЕННЯ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ. ОБЛІК, МЕДИЧНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ТА ПРОФІЛАКТИЧНИЙ НАГЛЯД ЗА ІНФІКОВАНИМИ

Стаття 6. Громадянам України, інших держав та особам без громадянства, які проживають або перебувають на території України, забезпечується право:

на медичний огляд з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини та на медичне обстеження у спеціалізованих медичних закладах незалежно від їх відомчої підпорядкованості;

на одержання інформації про результати такого огляду і рекомендацій щодо запобігання поширенню інфекції.

Це право забезпечується кваліфікованою медичною допомогою, створенням достатньої мережі закладів для профілактики СНІДу та лікування громадян.

Обстежуваним гарантується безпека медичного огляду, його добровільність, анонімність та конфіденціальність інформації про результати огляду, яка надається медичною установою.

Стаття 7. Обов'язковому медичному огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини підлягають особи, які займаються проституцією, та наркомани, які вводять наркотичні речовини шляхом ін'єкцій. Обов'язковий медичний огляд до таких осіб може бути застосований лише у разі, коли вони визначені в установленому законом порядку як такі, що займаються проституцією або є наркоманами.

Обов'язковому медичному огляду можуть підлягати також інші особи за епідеміологічними показниками.

Стаття 8. Громадяни інших держав та особи без громадянства, які прибули на територію України на навчання або роботу, підлягають обов'язковому медичному огляду на наявність ВІЛ-інфекції. Від огляду звільняються особи, які мають сертифікат, передбачений відповідною угодою між Україною та іншою державою.

Дипломатичні працівники іноземних дипломатичних представницьких і консульських установ та інші особи, які користуються на території України дипломатичним імунітетом, привілеями, можуть бути оглянуті лише за їх згодою.

Стаття 9. Відомості про зараження тієї чи іншої особи вірусом імунодефіциту людини або захворювання її на СНІД становлять службову таємницю, що охороняється Законом.

Передача таких відомостей дозволяється тільки законним представникам особи, медичним закладам, органам прокуратури, слідства, дізнання, суду та іншим органам і особам, передбаченим законодавством.

Стаття 10. Відповідні медичні установи забезпечують облік, медичне обстеження та профілактичний нагляд за громадянами України, громадянами інших держав та особами без громадянства, інфікованими вірусом імунодефіциту людини (вірусоносіями та хворими), які проживають або перебувають на території України.

Стаття 11. Правила медичного огляду з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини, обліку, медичного обстеження ВІЛ-інфікованих та профілактичного нагляду за ними розробляються Міністерством охорони здоров'я України і затверджуються Кабінетом міністрів України.

Стаття 12. Громадяни інших держав та особи без громадянства, інфіковані ВІЛ, підлягають адміністративному виселенню за межі України в установленому законом порядку.

Не підлягають виселенню іноземні громадяни та особи без громадянства, у яких дружина або чоловік — громадяни України.

РОЗДІЛ ІІІ. ОБОВ'ЯЗКИ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ ТА ОСІБ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ МЕДИЧНОМУ ОГЛЯДУ НА СНІД

Стаття 13. Особи, які підлягають обов'язковому медичному огляду на зараження вірусом імунодефіциту людини, повинні з'являтися для його проведення у медичні установи за їх письмовим викликом.

У разі неявки без поважної причини для здійснення огляду такі особи за поданням медичних закладів з санкції прокурора доставляються до закладів охорони здоров'я органами міліції за місцем проживання або перебування. В поданні не повинна вказуватись хвороба, у зв'язку з якою застосовується привід названих осіб. У разі незгоди особи, яка підлягає такому огляду, з рішенням медичного закладу вона може звернутися до суду.

Стаття 14. Інфіковані вірусом імунодефіциту людини громадяни України, інших держав і особи без громадянства, які проживають або перебувають на території України, після одержання відомостей про їх зараження збудником СНІД зобов'язані за викликом відповідних медичних установ з'являтися до них для медичного обстеження. В разі ухилення від обстеження до таких осіб вживаються заходи, передбачені частиною другою статті 13.

Стаття 15. При одержанні від медичних установ інформації про зараження вірусом імунодефіциту людини і попередження про необхідність дотримання профілактичних заходів з метою запобігання поширенню ВІЛ-інфекції та про кримінальну відповідальність за свідоме поставлення в небезпеку зараження або зараження іншої особи інфіковані зобов'язані письмово засвідчити факт одержання зазначеної інформації та попередження.

Стаття 16. Інфіковані вірусом імунодефіциту людини та хворі на СНІД зобов'язані:

— вживати заходів щодо запобігання поширенню інфекції, передбачених відповідною інструкцією та запропонованих лікарем;

— повідомити осіб, які були з ними в статевих контактах до реєстрації факту інфікованості, про можливість їх зараження.

РОЗДІЛ IV. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ, ХВОРИХ НА СНІД ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Стаття 17. Громадяни України, інших держав та особи без громадянства, інфіковані вірусом імунодефіциту людини та хворі на СНІД, які проживають або перебувають на території України, мають право:

на поважне та гуманне ставлення суспільства, яке виключає приниження людської гідності;

вимагати збереження у таємниці відомостей про стан свого здоров'я, якщо умови та особливості їх життя та праці не створюють загрози для зараження інших осіб;

на відшкодування збитків, пов'язаних з обмеженням їх прав, яке мало місце внаслідок розголошення інформації про факт зараження цих осіб вірусом імунодефіциту людини;

на професійну діяльність за обраним фахом, за винятком роботи за спеціальностями та на посадах, встановлених спеціальним переліком;

на безкоштовне забезпечення ліками, необхідними для лікування будь-якого наявного у них захворювання;

на безкоштовний проїзд до місця лікування і назад за рахунок лікувальної установи, яка видала направлення на лікування;

на користування ізольованою жилою кімнатою.

Використання таких осіб як об'єктів для випробувань медичних засобів і методів, наукового вивчення або навчального процесу, фотографування, відео- або кінозйомки проводиться тільки за їх згодою.

Стаття 18. Не допускається відмова у прийнятті до лікувальних закладів, у наданні невідкладної медичної допомоги, ущемлення інших прав осіб на підставі тільки того, що вони є вірусоносіями або хворими на СНІД, так само як ущемлення прав рідних і близьких інфікованого.

Стаття 19. Неправомірні дії посадових осіб, які порушують права ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД, їх рідних і близьких, можуть бути оскаржені відповідно до законодавства.

Стаття 20. Особам, зараження яких сталося внаслідок виконання медичних маніпуляцій, встановлюється пенсійне забезпечення та право на першочергове одержання житла в разі його відсутності або необхідності поліпшення житлових умов у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 21. Батьки дітей, інфікованих вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, та особи, які їх заміняють, мають право:

на спільне перебування в стаціонарах з малолітніми дітьми (віком до 14 років) із звільненням на цей час від роботи і виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності;

на збереження за одним із батьків у разі звільнення його з роботи у зв'язку з доглядом за дитиною віком до 16 років безперервного трудового стажу для нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності за умови вступу на роботу до досягнення дитиною зазначеного віку.

Стаття 22. Матері, які мають дітей віком до 16 років, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, мають право на одержання щорічної відпустки у літній чи інший зручний для них час. У разі відсутності матері та виховання такої дитини батьком або іншою особою це право надається зазначеним особам.

Стаття 23. Дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД, призначається щомісячна державна допомога у розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої Кабінетом міністрів України.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про введення в дію Закону України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення» з дня його опублікування.

2. Цей Закон застосовується до правовідносин, які виникли після набрання ним чинності.

Щодо правовідносин, які виникли до вступу його в дію, Закон України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення» застосовується до тих прав і обов'язків, які виникнуть після набрання Законом чинності.

3. Кабінету Міністрів України:

Підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів України у відповідність з прийнятим Законом;

привести рішення уряду України у відповідність із Законом України «Про запобігання захворюванню на СНІД та соціальний захист населення», а також забезпечити перегляд і скасування міністерствами та відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону.

4. Доручити Кабінету Міністрів України до 15 лютого 1992 року затвердити Національну програму боротьби із захворюванням на СНІД, забезпечити виділення коштів на її фінансування.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
12 грудня 1991 року

...ння захворюванню на СНІД ... захист населення

...ими, мо-
...лише за
...сті про
...шої осо-
...дефіциту
...вання її
... службо-
...роняєть-
...домостей
... закон-
... особи,
... органам
...ва, діз-
...им орга-
...дбаченим
...відні ме-
...печують
...стеження
...агляд за
...и, гро-
...жав та
...дянства,
...м імуно-
...вірусоно-
... які про-
...вають на
...а медич-
...о вияв-
...усом іму-
... обліку,
...ня ВІЛ-
...філактич-
...ими роз-
...терством
...країни і
...Кабінетом
...дяни ін-
...оби без
...нфіковані
...міністра-
... за межі
...еному за-
...иселенню
... та осо-
..., у яких
... — гро-

...ся привід названих осіб. У разі незгоди особи, яка підлягає такому огляду, з рішенням медичного закладу вона може звернутися до суду.

Стаття 14. Інфіковані вірусом імунодефіциту людини громадяни України, інших держав і особи без громадянства, які проживають або перебувають на території України, після одержання відомостей про їх зараження збудником СНІД зобов'язані за викликом відповідних медичних установ з'являтися до них для медичного обстеження. В разі ухилення від обстеження до таких осіб вживаються заходи, передбачені частиною другою статті 13.

Стаття 15. При одержанні від медичних установ інформації про зараження вірусом імунодефіциту людини і попередження про необхідність дотримання профілактичних заходів з метою запобігання поширенню ВІЛ-інфекції та про кримінальну відповідальність за свідоме поставлення в небезпеку зараження або зараження іншої особи інфіковані зобов'язані письмово засвідчити факт одержання зазначеної інформації та попередження.

Стаття 16. Інфіковані вірусом імунодефіциту людини та хворі на СНІД зобов'язані:

— вживати заходів щодо запобігання поширенню інфекції, передбачених відповідною інструкцією та запропонованих лікарем;

— повідомити осіб, які були з ними в статевих контактах до реєстрації факту інфікованості, про можливість їх зараження.

...ВІЛ-ІНФІ-
...Б, ЯКІ
...ЕДИЧНО-
...СНІД
..., які під-
...ому ме-
... заражен-
...одефіциту
...'являтися
...ня у ме-
...х письмо-
...ез поваж-
...дійснення
...за подан-
...ладів з
... доставля-
... охорони
...міліції за
... або пере-
...не повин-
...роба, у
...сосовуєть-

РОЗДІЛ IV. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ, ХВОРИХ НА СНІД ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

Стаття 17. Громадяни України, інших держав та особи без громадянства, інфіковані вірусом імунодефіциту людини та хворі на СНІД, які проживають або перебувають на території України, мають право:

на поважне та гуманне ставлення суспільства, яке виключає приниження людської гідності;

вимагати збереження у таємниці відомостей про стан свого здоров'я, якщо умови та особливості їх життя та праці не створюють загрози для зараження інших осіб;

на відшкодування збитків, пов'язаних з обмеженням їх прав, яке мало місце внаслідок розголошення інформації про факт зараження цих осіб вірусом імунодефіциту людини;

на професійну діяльність за обраним фахом, за винятком роботи за спеціальностями та на посадах, встановлених спеціальним переліком;

на безкоштовне забезпечення ліками, необхідними для лікування будь-якого наявного у них захворювання;

на безкоштовний проїзд до місця лікування і назад за рахунок лікувальної установи, яка видала направлення на лікування;

на користування ізольованою жилою кімнатою.

Використання таких осіб як об'єктів для випробувань медичних засобів і методів, наукового вивчення або навчального процесу, фотографування, відео- або кінозйомки проводиться тільки за їх згодою.

Стаття 18. Не допускається відмова у прийнятті до лікувальних закладів, у наданні невідкладної медичної допомоги, ущемлення інших прав осіб на підставі тільки того, що вони є вірусоносіями або хворими на СНІД, так само як ущемлення прав рідних і близьких інфікованого.

Стаття 19. Неправомірні дії посадових осіб, які порушують права ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД, їх рідних і близьких, можуть бути оскаржені відповідно до законодавства.

Стаття 20. Особам, зараження яких сталося внаслідок виконання медичних маніпуляцій, встановлюється пенсійне забезпечення та право на першочергове одержання житла в разі його відсутності або необхідності поліпшення житлових умов у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 21. Батьки дітей, інфікованих вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, та особи, які їх заміняють, мають право:

на спільне перебування в стаціонарах з малолітніми дітьми (віком до 14 років) із звільненням на цей час від роботи і виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності;

на збереження за одним із батьків у разі звільнення його з роботи у зв'язку з доглядом за дитиною віком до 16 років безперервного трудового стажу для нарахування допомоги по тимчасовій непрацездатності за умови вступу на роботу до досягнення дитиною зазначеного віку.

Стаття 22. Матері, які мають дітей віком до 16 років, заражених вірусом імунодефіциту людини або хворих на СНІД, мають право на одержання щорічної відпустки у літній чи інший зручний для них час. У разі відсутності матері та виховання такої дитини батьком або іншою особою це право надається зазначеним особам.

Стаття 23. Дітям віком до 16 років, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД, призначається щомісячна державна допомога у розмірі мінімальної заробітної плати, встановлюваної Кабінетом міністрів України.

РОЗДІЛ V. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ МЕДИЧНИХ ТА ІНШИХ ПРОФЕСІЙ, ЯКІ ПІДПАДАЮТЬ ПІД РИЗИК ІНФІКУВАННЯ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ

Стаття 24. Зараження вірусом імунодефіциту людини медичних і фармацевтичних працівників при виконанні ними службових обов'язків належить до професійних захворювань.

Стаття 25. Працівники, зайняті поданням медичної допомоги населенню, проведе[illegible] лабора[illegible]х та науков[illegible] досліджен[illegible] з проблем ВІЛ-інфекції і виробництвом вірусних препаратів, підлягають обов'язковому державному страхуванню на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини при виконанні ними службових обов'язків, а також настання у зв'язку з цим інвалідності або смерті від СНІДу.

Застрахованому працівнику при інфікуванні його ві[illegible] імунодеф[illegible]у людини сп[illegible]чується стра[illegible]ова сума в розмірі 10 мінімальних заробітних плат, при настанні інвалідності внаслідок захворювання на СНІД — 50 мінімальних заробітних плат. У випадку смерті застрахованого працівника внаслідок захворювання на СНІД його спадкоємцям сплачується страхова сума у розмірі десяти[illegible]чної заро[illegible]ітної плати по[illegible]ого за[illegible]нньою посад[illegible], яку він займав.

Виплата страхових сум у зв'язку з визнанням застрахованого інвалідом внаслідок захворювання на СНІД або його смерті від цього захворювання провадиться з врахуванням раніше сплачених страхових сум.

Вимоги щодо виплати страхової суми можуть бути пред'явлені протягом 3 років з моменту встановлення факту інфікування вірусом імунодефіциту людини, інвалідності внаслідок захворювання на СНІД або настання смерті від цього захворювання.

Виплата страхової суми вищезазначеним працівникам, у разі їх смерті — спадкоємцям провадиться державними страховими організаціями за поданням органів Міністерства охорони здоров'я України.

Стаття 26. Медичні працівники, які були заражені вірусом імунодефіциту людини або захворіли на СНІД внаслідок виконання службових обов'язків, мають право на щорічне безкоштовне одержання путівки для санаторно-курортного лікування в спеціалізованих оздоровчих закладах міністерств та відомств, у підпорядкуванні яких знаходяться відповідні медичні служби, а також право на щорічну відпустку тривалістю не менш як 36 робочих днів з використанням її у літній або інший зручний для них час.

Стаття 27. Медичні працівники, які були заражені вірусом імунодефіциту людини або захворіли на СНІД внаслідок виконання службових обов'язків, мають право на першочергове поліпшення житлових умов у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 28. Працівникам, зайнятим поданням медичної допомоги особам, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД, лабораторною діагностикою ВІЛ-інфекції, проведенням наукових досліджень з використанням інфікованого матеріалу, виробництвом біологічних препаратів для діагностики, лікування та профілактики СНІДу, встановлюється доплата до заробітної плати, надається право на достроковий вихід на пенсію та щорічну додаткову відпустку у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 29. Адміністрація медичних закладів, персонал яких проводить діагностичні дослідження на ВІЛ-інфекцію, подає лікувальну допомогу носіям ВІЛ та хворим на СНІД, а також контактує з кров'ю та іншими матеріалами від інфікованих осіб, зобов'язана забезпечити цих працівників необхідними засобами захисту та їх систематичне обстеження з метою виявлення зараження ВІЛ.

Медичний працівник у разі відсутності засобів захисту має право відмовитися від лікування та подання допомоги хворому.

РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У ПИТАННЯХ БОРОТЬБИ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМ НА СНІД

Стаття 30. Відмова особі у реалізації її права на проведення медичного огляду з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини, розголошення відомостей про проведення такого огляду та його результатів, неналежне чи несумлінне виконання медичними і фармацевтичними працівниками та іншими службовими особами своїх професійних обов'язків, що призвело до зараження іншої особи (або кількох осіб) вірусом імунодефіциту людини, а також відмова у поданні медичної допомоги ВІЛ-інфікованим або хворим на СНІД тягне за собою встановлену законодавством України відповідальність.

Стаття 31. Завідоме поставлення в небезпеку зараження чи зараження іншої особи (або кількох осіб) вірусом імунодефіциту людини особою, яка знала про наявність у неї ВІЛ-інфекції, тягне за собою кримінальну відповідальність. Винна в цьому особа відшкодовує також збитки, що виникли у зв'язку з наданням зараженій особі медичної та соціальної допомоги, у порядку, встановленому законодавством України.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
12 грудня 1991 року

...ОЇ РАДИ УКРАЇНИ

...країни «Про запобігання ...льний захист населення»

...язків, які
... набрання
...стрів Ук-
...одати на
... Ради Ук-
...о приве-
... актів Ук-
...ь з прий-
...я уряду
...дність із
...Про запо-
...анню на
...ий захист
...х забезпе-

...чити перегляд і скасування міністерствами та відомствами України їх нормативних актів, що суперечать вказаному Закону.

4. Доручити Кабінету Міністрів України до 15 лютого 1992 року затвердити Національну програму боротьби із захворюванням на СНІД, забезпечити виділення коштів на її фінансування.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
12 грудня 1991 року

Закон України

Про внесення змін і доповнень до Кримінального і Кримінально-процесуального кодексів Української РСР

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Кримінального кодексу Української РСР такі зміни і доповнення:

1. Доповнити Кодекс статтями 108^3 і 108^4 такого змісту:

«Стаття 108^3. Зараження вірусом імунодефіциту людини медичними, фармацевтичними працівниками та працівниками інших сфер.

Неналежне виконання медичними, фармацевтичними працівниками або працівниками інших сфер своїх професійних обов'язків через недбале або несумлінне до них ставлення, що призвело до зараження особи вірусом імунодефіциту людини, —

карається позбавленням волі на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років з позбавленням права займати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Те саме діяння, якщо воно спричинило зараження вірусом імунодефіциту людини двох або більше осіб, —

карається позбавленням волі на строк до восьми років з позбавленням права займати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Стаття 108^4. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на зараження вірусом імунодефіциту людини та його результатів

Розголошення медичним працівником або іншою службовою особою відомостей про проведення медичного огляду особи на зараження вірусом імунодефіциту людини або захворювання на СНІД та його результатів, що стали їй відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків, —

карається позбавленням волі на строк до двох років, або виправними роботами на той же строк, або штрафом у розмірі до тисячі карбованців».

2. Статті 108^2 і 122 викласти в такій редакції:

«Стаття 108^2. Зараження вірусом імунодефіциту людини

Завідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини —

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини особою, яка знала про наявність у неї інфекції, зумовленої цим вірусом, —

карається позбавленням волі на строк до восьми років».

«Стаття 122. Мужолозтво

Мужолозтво, тобто статеві зносини чоловіка з чоловіком, вчинене з застосуванням фізичного насильства, погрози або використанням безпорадного стану потерпілого, —

карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Те саме діяння, вчинене групою осіб або у відношенні до неповнолітнього, або особою, яка раніше вчинила такий злочин,

— карається позбавленням волі на строк до восьми років».

II. Встановити, що попереднє слідство в справах про злочини, передбачені статтями 108^3 і 108^4 Кримінального кодексу Української РСР, провадиться слідчими органів внутрішніх справ.

У зв'язку з цим частину другу статті 112 Кримінально-процесуального кодексу Української РСР після цифр «108^2» доповнити цифрами «108^3, 108^4».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
12 грудня 1991 року

Мих...
Р...
У 60-х...
Стуса я т...
молодий...
раптом в...
дянин у...
1965 рок...
вчинок д...
ких конц...
говорили...
Уперш...
1971 роц...
поверне...
концтабо...
Тепла,...
неділя....
(Іван Сві...
стюк, Іва...
мук і щ...
лася в і...
від допи...
жених в...
ціонерів...
аби обм...
політичну...
Тут я...
зблизька...
свою за...
воду пер...
поетів.
Ні к...
заздрощ...
би прин...
колег. М...
благород...
обігріти...
захистит...
режимом...
Десь...
свят. 1972...
мене і р...
Моршин...
ть би ві...
сім'ю, я...
звичай. Я...
друзів. Я...
рез кіль...
силь роз...
ження ві...
ки зуміл...
ваша сил...
традиції...
янство і...
громадсь...
У сам...
поселин...
но прово...
тичні, ді...
вався, пі...
нику аге...
кусій не...
В оста...
колядува...
господи...
Останні...
до Киє...
львівсько...
Марії у...
Стус пов...
потрапив...
2 лист...
га годин...
в Кучин...
ливого р...
в камер...
двері, з...
нув напі...
сів на ст...
логи, і...
решті, в...
Раптом...
хто там...
на проко...
рапі. Я...
прізвищ...
ці чобо...
чав: «Ст...
в карцер...
— А...
карцер?...
Тож му...
цій забу...
Отакий...
рого за...
але сту...
ші, піклу...
ою шкур...

Бор...

Прости...
Мален...
Прости...
Та що...
Прости...
За всі...
Що ти...
Коли я...
Блазн...
Народ...
Прости...
Що ян...

ГОЛОС України

Д

ЗАХИСТ
ТА ІН-
ЯКІ ПІД-
ЗИК ІН-
ІРУСОМ
ЛЮДИ-

кення ві-
у людини
цевтичних
виконанні
обов'язків
ійних за-

ацівники,
медичної
, прове-
х та нау-
проблем
бництвом
, підляга-
державно-
випадок
м імуно-
ри вико-
вих обо-
стання у
алідності
Ду.
працівни-
його ві-
у людини
за сума в
них заро-
станні ін-
ок захво-
— 50 мі-
их плат.
страхова-
внаслідок
НІД його
лачується
озмірі де-
ої плати
ньою по-
ав.
их сум у
м застра-
внаслідок
СНІД або
ого захво-
ся з вира-
сплачених

лати стра-
бути пре-

д'явлені протягом 3 років з моменту встановлення факту інфікування вірусом імунодефіциту людини, інвалідності внаслідок захворювання на СНІД або настання смерті від цього захворювання.

Виплата страхової суми вищезазначеним працівникам, у разі їх смерті — спадкоємцям провадиться державними страховими організаціями за поданням органів Міністерства охорони здоров'я України.

Стаття 26. Медичні працівники, які були заражені вірусом імунодефіциту людини або захворіли на СНІД внаслідок виконання службових обов'язків, мають право на щорічне безкоштовне одержання путівки для санаторно-курортного лікування в спеціалізованих оздоровчих закладах міністерств та відомств, у підпорядкуванні яких знаходяться відповідні медичні служби, а також право на щорічну відпустку тривалістю не менш як 36 робочих днів з використанням її у літній або інший зручний для них час.

Стаття 27. Медичні працівники, які були заражені вірусом імунодефіциту людини або захворіли на СНІД внаслідок виконання службових обов'язків, мають право на першочергове поліпшення житлових умов у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 28. Працівникам, зайнятим поданням медичної допомоги особам, інфікованим вірусом імунодефіциту людини або хворим на СНІД, лабораторною діагностикою ВІЛ-інфекції, проведенням наукових досліджень з використанням інфікованого матеріалу, виробництвом біологічних препаратів для діагностики, лікування та профілактики СНІДу, встановлюється доплата до заробітної плати, надається право на достроковий вихід на пенсію та щорічну додаткову відпустку у порядку, що визначається законодавством.

Стаття 29. Адміністрація медичних закладів, персонал яких проводить діагностичні дослідження на ВІЛ-інфекцію, подає лікувальну допомогу носіям ВІЛ та хворим на СНІД, а також контактує з кров'ю та іншими матеріалами від інфікованих осіб, зобов'язана забезпечити цих працівників необхідними засобами захисту та їх систематичне обстеження з метою виявлення зараження ВІЛ.

Медичний працівник у разі відсутності засобів захисту має право відмовитися від лікування та подання допомоги хворому.

РОЗДІЛ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У ПИТАННЯХ БОРОТЬБИ ІЗ ЗАХВОРЮВАННЯМ НА СНІД

Стаття 30. Відмова особі у реалізації її права на проведення медичного огляду з метою виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини, розголошення відомостей про проведення такого огляду та його результатів, неналежне чи несумлінне виконання медичними і фармацевтичними працівниками та іншими службовими особами своїх професійних обов'язків, що призвело до зараження іншої особи (або кількох осіб) вірусом імунодефіциту людини, а також відмова у поданні медичної допомоги ВІЛ-інфікованим або хворим на СНІД тягне за собою встановлену законодавством України відповідальність.

Стаття 31. Завідоме поставлення в небезпеку зараження чи зараження іншої особи (або кількох осіб) вірусом імунодефіциту людини особою, яка знала про наявність у неї ВІЛ-інфекції, тягне за собою кримінальну відповідальність. Винна в цьому особа відшкодовує також збитки, що виникли у зв'язку з наданням зараженій особі медичної та соціальної допомоги, у порядку, встановленому законодавством України.

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ
12 грудня 1991 року

...України

...ення змін і доповнень до Кримінального і ...но-процесуального кодексів Української РСР

України

риміналь-
раїнської
доповнен-

декс стат-
кого зміс-

аження ві-
у людини
цевтични-
а праців-

ання ме-
втичними
працівни-
воїх про-
в через
лінне до
призвело
вірусом
дини, —
авленням
яти років
отами на
з позбав-
ати певні
я певною
до трьох

кщо воно
ння віру-
людини
іб, —
авленням
осьми ро-
права
ади або

займатися певною діяльністю на строк до п'яти років.

Стаття 108^4. Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на зараження вірусом імунодефіциту людини та його результатів

Розголошення медичним працівником або іншою службовою особою відомостей про проведення медичного огляду особи на зараження вірусом імунодефіциту людини або захворювання на СНІД та його результатів, що стали їй відомі у зв'язку з виконанням службових або професійних обов'язків, —

карається позбавленням волі на строк до двох років, або виправними роботами на той же строк, або штрафом у розмірі до тисячі карбованців».

2. Статті 108^2 і 122 викласти в такій редакції:

«Стаття 108^2. Зараження вірусом імунодефіциту людини

Завідоме поставлення іншої особи в небезпеку зараження вірусом імунодефіциту людини —

карається позбавленням волі на строк до п'яти років.

Зараження іншої особи вірусом імунодефіциту людини особою, яка знала про наявність у неї інфекції, зумовленої цим вірусом, —

карається позбавленням волі на строк до восьми років».

«Стаття 122. Мужолозтво

Мужолозтво, тобто статеві зносини чоловіка з чоловіком, вчинене з застосуванням фізичного насильства, погрози або використанням безпорадного стану потерпілого, —

карається позбавленням волі на строк від двох до п'яти років.

Те саме діяння, вчинене групою осіб або у відношенні до неповнолітнього, або особою, яка раніше вчинила такий злочин,

— карається позбавленням волі на строк до восьми років».

II. Встановити, що попереднє слідство в справах про злочини, передбачені статтями 108^3 і 108^4 Кримінального кодексу Української РСР, провадиться слідчими органів внутрішніх справ.

У зв'язку з цим частину другу статті 112 Кримінально-процесуального кодексу Української РСР після цифр «108^2» доповнити цифрами «108^3, 108^4».

Президент України
Л. КРАВЧУК

м. Київ,
12 грудня 1991 року

Михайло ГОРИНЬ

Раб не може бути поетом

У 60-х роках про Василя Стуса я тільки чув, що є такий молодий обдарований поет. І раптом він вибухає як громадянин у перші дні арештів 1965 року. Чутки про його вчинок долинули до мордовських концтаборів. Про Стуса заговорили політв'язні.

Уперше побачив я його у 1971 році в Києві після мого повернення з мордовських концтаборів.

Тепла, по-осінньому сонячна неділя. Невелика група киян (Іван Світличний, Євген Сверстюк, Іван Дзюба, Данило Шумук і ще кілька чоловік) подалася в Ірпінський ліс, чимдалі від допитливих очей і насторожених вух всюдисущих функціонерів генерала Нікітченка, аби обмінятися думками про політичну ситуацію на Україні. Тут я вперше бачив його зблизька. Стус повів мову про свою заяву до ЦК КПУ з приводу переслідування молодих поетів.

Ні краплини професійних заздрощів, ні найменшої спроби принизити когось зі своїх колег. Мені відкрилося велике благородне серце, що прагне обігріти всю поетичну братію, захистити її перед жорстоким режимом.

Десь напередодні Різдвяних свят 1972 року він зайшов до мене і розповів, що їде до Моршина на лікування, то хотів би відвідати на Свят-вечір сім'ю, яка зберігає народні звичаї. Я написав записку до друзів. Його прийняли. А через кілька днів у Львові Василь розповідав про свої враження від побаченого. «Ви таки зуміли зберегтись. У цьому ваша сила». Розмовляли про традиції і сучасне, про християнство і Лесю Українку, про громадсько-політичну лірику.

У санаторії, де жив Василь, поселили людину, яка постійно провокувала його на політичні дискусії. Василь дратувався, підозрюючи у співбесіднику агента КДБ, але від дискусій не ухилявся.

В останні дні свят ми разом колядували у Львові, відвідали господи багатьох знайомих. Останній день перед від'їздом до Києва відзначили всією львівською громадою Свято Марії у дружини Івана Геля. Стус повернувся до Києва і — потрапив прямо в руки КДБ...

* * *

2 листопада 1982 року, друга година ночі. Мене привезли в Кучинський концтабір особливого режиму № 36 і кинули в камеру-одиночку. Грюкнули двері, заскрипів замок. Я кинув наплічник на долівку, присів на стілець, прибитий до підлоги, і полегшено зітхнув. Нарешті, всі митарства минули. Раптом громовий голос: «Гей, хто там приїхав, вітаємо!?». Луна прокотилася по сонному бараці. Я привітався і назвав своє прізвище. Затупотіли по долівці чоботи, і наглядач закричав: «Стус, вы опять захотели в карцер?»

— А чого це я захотів у карцер? Приїхав мій земляк. Тож мушу його привітати... на цій забутій Богом землі!

Отакий він був. Знав, що дорого заплатить за привітання, але стлумити порух своєї душі, піклуючись тільки про власну шкуру, і таким чином бути покірним і захланним рабом, він не міг, не та вдача.

Як зберегти в табірних умовах людську гідність? І не тільки гідність. Поетичний хист — теж. На прохання друзів, аби він перепочив, припинив свій безперервний двобій, Василь заявив: раб не може бути поетом. Для нього бути поетом означало постійно боротися зі злом. Будь-який відступ від моральних засад, на його думку, загрожував крахом поетичного обдарування. Це була людина, в шкалі цінностей якої мораль посідала найперше місце. У своєму виборі він не зважав на тяжкі обставини і відповідні наслідки. Зовні здавалося, що все це виходить у нього дуже просто й легко. Воно ніби так було й насправді. Але то була не простота духовно примітивної особистості, а та, вища простота, до якої приходить особистість через складну внутрішню боротьбу, з погляду на ієрархію цінностей.

Особистості

Це була легкість, продиктована вибором, причому остаточним, морального імперативу. Раз і назавжди.

* * *

Думаю, що свій трагічний кінець він передчував. Літо 1984 року. Мене кинули до 12-ї камери, в якій згодом, перед смертю, сидів і Стус. Я тоді важко хворів, не ходив на роботу. Василь працював у сусідній камері. Через тонку стіну я почув, як до нього зайшов місцевий кадебіст. Василь пішов у наступ. Чому в нього конфіскували всі його вірші, навіть переклади Рільке? Кадебіст відповів, що поезії, вилучені в нього, на складі (в каптьорці) за зоною.

— Але ж ви не повернете моїй дружині твори, якщо я тут загину!

Дискусія тривала довго, шкода, що час стер з пам'яті деталі. Згадалися рядки з його вірша 70-х років:

Ярій, душе, ярій, а не ридай.
...Усім нам смерть судилася
заранця.

* * *

Був делікатний. Будь-яку допомогу сприймав якось болісно. Аж кривився. В тюрмі забороняли тримати одночасно більше як 5 книжок. У мене були двотомний німецько-український словник і книжка, яку я перекладав, отож лише дві книжки залишалося для праці. Я оправив два томи в один, вийшов том на 1000 сторінок. Запропонував зробити це Василеві. Він погодився. Вдалося через тюремну бібліотеку перекинути словник у нашу камеру. Я об'єднав два томи і оправив. А Василь з вдячності подарував мені двотомник Рільке німецькою мовою. З дарчим написом. Це і погубило подарунок. Під час обшуку наглядачі побачили, хто подарував книжки, і конфіскували. Адже в цій триклятій тюрмі подарунки були заборонені.

* * *

Як тільки улягалися конфлікти і карцери порожніли, адміністрація влаштовувала провокації. Дехто припускав, що пустуючі карцери скорочують число наглядачів, оскільки біля карцерів був окремий пост, інші вважали, що це тенденція адміністрації — тримати політв'язнів у постійній напрузі.

Десь улітку 1985 року в концтабір приїхала медична комісія. Викликали Василя. Він перелічив свої хвороби (був справді тяжко хворий), але комісія визнала його здоровим. Василь обізвав їх фашистами, і знову — карцер. У цей час його переводять у 12-ту камеру. Разом з ним — кримінального злочинця Ромашова. Гострі конфлікти. А тут ще принизливі багаторазові обшуки — по 5—6 разів на день. Ідемо на роботу — обшук, з роботи на обід — обшук, з обіду на роботу — втретє, а потім ще з роботи до камери, з камери на прогулянку, з прогулянки до камери. Нерви напружені, як струни.

Ледь не вибухне весь концтабір. І тут на весь коридор гучний Василів голос: «О, знову щупають нас, як курей!»

* * *

Горбачов почав перебудову, та вона не торкнулася концтабірного режиму. Протягом тільки одного року померли Валерій Марченко, Юрій Литвин, Олекса Тихий, азербайджанець Керімов і наш земляк Курочка. На 24 політв'язні-рецидивісти — число вражаюче.

У такій атмосфері і йшов до свого кінця Василь. На нього написали донос: мовляв, він, Стус, лежав на ліжку не роззувшись, перемовлявся вночі з солдатом на вишці. Брехливий від початку до кінця донос. Десь за місяць перед цими подіями до Василя перевели Леоніда Бородіна. І ось 30 серпня 1985 року викликає Василя начальник концтабору і відчитує його за порушення режиму. Чуємо, як повертається з цієї бесіди Василь і в коридорі вичитує начальникові: «Зінське щеня! Воно сміє мене повчати. Нічого. Я себе відстояти зумію».

З камер крики: «Що скоїлося, Василю?!» Грюкнули двері.

З розповіді Леоніда Бородіна, якого на другий чи третій день перевели в нашу камеру.

Василь зайшов до камери і відразу почав готуватися до карцеру. Сказав, що оголошує голодовку. Леонід запитав: «На скільки днів?» — «До кінця».

Це нас занепокоїло. Ми знали думку Василя, як морально тяжко відмовлятися від смертельної голодовки. Одного разу в зоні це вже було. А тут ще треба відстояти свою честь і честь народу перед сусідом.

Карцер, холод, серцеві напади, відсутність допомоги. Вимоги Василя: «Дайте валідол, серце болить».

Наглядач: «Ничего, обойдешься».

Кінець. Ніхто не знає справжнього кінця. Чи то серце? Чи то фатальне падіння спальної дошки, яке вразило Василя? Адже єдиний стілець у карцері — якраз під дошкою.

Усі ці деталі колись з'ясує міжнародний суд, який розглядатиме злочини, скоєні протягом останніх десятиріч, у тому числі й перебудовчого періоду.

Борис МОЗОЛЕВСЬКИЙ

* * *

Простіть мене. Я скоро буду з вами —
Маленька жменька сивої золи.
Простіть за все, що ви не доспівали,
Та що там блазнювать, — не дожили...

Прости мене, Василику, мій брате,
За всі твої печалі і жалі,
Що ти один ламав холодні грати,
Коли я їв свій кусень у теплі.

Блазнюйте й далі, пишущі братове!
Народ нас зневажа не без підстав...
Прости мене, убита горем вдово,
Що як тобі, — ніколи не спитав...

Ваш страх у наші в'ївся хромосоми.
Як душу врятувати з ним живу?
Простіть мене усі, хто в тридцять сьомім
Не вийшов із катівень ГПУ.

І ви, і ви, поламані кимсь квіти,
І ти, моє зачумлене село:
У вереміі днів несамовитих
Не зміг від вас я відвернути зло.

Це зовсім не биття себе у груди,
Це — підсумок життю і боротьбі.
Простіть мене, мої прийдешні люди,
За все, що не прощаю сам собі.

РАДУЙСЯ, ЗЕМЛЕ,—

«Пішов Йосип із Галілеї, з міста Назарета до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Віфлеєм, бо походив із дому та з роду Давидового, щоб йому записатись із Марією, із ним зарученою, що була вагітна. І сталося, як були вони там, то настав їй день породити. І породила вона свого первенця Сина, і його сповила, і до ясел поклала — бо в заїзді місця не стало для них. А в тій стороні були пастухи, які пильнували на полі, і нічної пори вартували отару свою. Аж ось ангел Господній з'явився коло них, і слава Господня осяяла їх. І вони перестрашилися страхом великим. Та ангел промовив до них: «Не лякайтесь, бо я ось благовіщу вам радість велику, що станеться людям усім. Бо сьогодні в Давидовім місті народився для вас Спаситель, який є Христос Господь».

З Євангелії від Луки.

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна світлом засіяла.

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився.

Ангели співають, «слава» восклицають,
На небесах і на землі мир провозглашають.

Давид виграває, в гуслі ударяє,
Мелодійно і предивно Бога вихваляє.

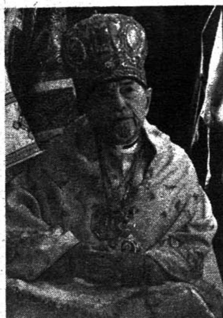
І ми теж співаймо, Христа прославляймо,
Із Марії рожденного смиренно благаймо:

— Просимо Тя, Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії сего дому господарю.

Даруй господарю, його господині,
Даруй літа щасливії нашій неньці Україні.

В мирі проводити, Тобі угодити
І з тобою в царстві твоїм на вік віків жити.

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ — СЛАВМО ЙОГО!

Український народ від віку радісно зустрічав свято народження Сина Божого. Це свято стало криницею, з якої наші предки черпали силу для переборення труднощів у своєму житті, зокрема ж на шляху свого служіння Богові і людям.

Переховування нашим народом правди Христової протягом минулих 1000 років коштувало йому річки сліз і озера крові, що їх пролили ті, яких покликав Господь коротким: «БУДЬТЕ ВІДВАЖНІ! — Я ПЕРЕМІГ СВІТ!»

Ворог не перебирав у засобах: голодом укорочував життя мільйонів хліборобів, у в'язницях і в далеких засланнях на промерзлих околицях імперії зла гинули сотні тисяч українських трударів — шахтарів, хліборобів та будівничих української культури. Оповиті чорними хмарами, обрії України викликали безнадійність...

Та несподівано, з волі Божого промислу, прорвався назовні промінь сонця. Його тепло відчули насамперед ті, що, незважаючи на знущання й тортури, зберегли в своєму серці віру в Христа Спасителя.

Вітаючи вас, мої улюблені, зі Святом Різдва Христового, благаю водночас народженого для нашого спасіння Христа його ласк і щедрот та обдарування нас натхненням до взаємної любові.

Зичу всім братам і сестрам у Христі добра і щастя. Новообраному вельмидостойному Президентові Леоніду Кравчукові, урядові бажаю Божої допомоги в їхній відповідальній праці. Всіх же пригортаю до свого серця. Христос народився — славмо його!

МСТИСЛАВ,
патріарх Київський і всієї України.

СВЯТО, ЯКЕ ЗАВЖДИ З ТОБОЮ

Такої велично-радісної пісні на весь світ, такої святковості і веселості, як Різдво Христове, не знає жодне свято. Здається, саме небо святкує зимовий поворот Сонця, збільшення дня, а Пилипівський піст завершує Різдвяний цикл свят.

Бо прийшли до тебе
Три Празники в гості.
Радуйся,
Ой радуйся, земле,—
Син Божий народився.

Свято народження Сина Божого — це свято людської надії пізнати і прийняти свого Бога в образі людському.

Свят-вечір завжди сповнений таємниці. Люди вірили, що тут згадується початок життя в новому році. У цей вечір засіваються злагода, мир, достаток на весь рік. Боронь Боже, сваритися або вдарити будь-яку тварину! У цю ніч німа твар людською мовою з Богом розмовлятиме. Причетну до свята, цю твар пригощали також кутею: радість тоді є справжня, коли вона для всіх. Дітям одкривалася таїна єдності усього живого в любові й доброті. Світ, сповнений краси, добра і чарівності. І не так навколишній світ, як світ душі, що єднається з іншими на великому спільному святі. Киньте туди декількох розбишак і злодіїв — вони зруйнують Свято своїм душевним безладом і несититістю. Розірвуть ланцюг радості. Як це робили сім десятиліть.

Чи зможемо ми залікувати ці отруйні зони відчуження?

Звичайно, нинішнє Різдво — перше в незалежній Україні — кому радісне й розкішне, а кому холодне й голодне. Проте не було б біди, якби ми не розгубили радості і снаги жити Свято і підтримувати його один в одному. Революція, колективізація, голод, війна — ці лихоліття ослабили наші духовні сили, здрібнили душу, зматеріалізували великий поетичний світ і звели його до мрії про накритий стіл.

Згадаймо тваринну ситість в атмосфері фальші і байдужості 10 років тому, коли пропито було всі свята і закушено майбутнім дітей. Який це був час безпросвітності для кожного, хто бачив і розумів, куди все котиться, хто думав і віднував свою активну чи пасивну причетність до цього. Хіба могли сподіватись, що до нас ще вернеться Свято, що знову відчиняться Божі храми, що знову підніметься молитва й надія? І хіба можна було в найсміливіших мареннях уявити Україну на шляху незалежності?

Звичайно, всі ми пожинаємо те, що посіяно. В соціалістичному господарстві все розвалено, зношено і доведено до краю.

Нині ми хочемо повернутись. Але навіть якби було казкове чудо зі скатертю-самобранкою, то це було б поверненням тільки до ситості. А ми хочемо повернутися до свята душі, до колядкової «Звізди чудної», за якою йдуть три волхви аж до убогої яскині, де народженого Бога зігрівають своїм диханням вівці й кози. Свято високої Божественної бідності повторюється на Свят-вечір символом пісної вечері із сіном на столі. Як у колядці:

Діва-Марія Сина родила.
В яслах положила, сіном притрусила
Господнього Сина.

Сповнений поваги й гідності, господар збирав за столом, покритим поверх сіна білою скатертю, усю свою родину: «Віншую вас із щастям, здоров'ям, з цим Святим вечором, щоби ви в радості й здоров'ї ці свята провели та других дочекалися від ста літ до ста літ, поки нам Пан Бог назначить вік!»

До мирної вечері біля воскової свічки збиралися не тільки присутні. Скликалися духи тих, що в дорозі, хто по світах, бо всі в цей вечір хоча б в уяві вертаються до рідної хати. Вірилося, що вертаються на Свят-вечір і померлі — колись вони далеко не відходили, померлі з живими лише трохи розминулись у часі. Господар ставав на коліна перед образами і молився за душі померлих: вони теж мали десь тут бути у це велике Свято.

Їжа була пісна — те, що вродило в саду, на городі і в полі. Щедрість була не в наїдках та напитках, а в душі, спраглій радості оновлення. Всі члени родини, перехрестившись тричі, повторювали за батьком:

«Господи, захисти корівку мою від звіра, а мене, грішного, від віри поганої та від безвір'я — на росах, на водах та на тяжких переходах. Дякуємо Богові Святому, що дав нам дочекатися у мирі та спокої цих Божих Свят, та поможи, Боже, їх у радості відправити і за рік других дочекатися. Амінь».

Приходили колядники — їх пригощали чим багаті. Якщо півкалача вважався добрим дарунком колядникам, то особливої ситості люди не знали. Але були щасливі поділитись, понести родичам куті і від щедрості душевної привітати: «Вітаємо вас зі Святим Вечором. Просили тато й мама, і ми вас просимо: нате вам на вечерю». Навіть мороза не обминали: «Морозе-морозе, іди до нас кутю їсти».

Радість колядок, ігри в снігових заметах, жарти і сміхи в ніч перед Різдвом — це той старий український світ, відблиском якого засяяв на всі краї молодий хлопець з Миргородського повіту Микола Гоголь. Біла містерія Різдва, дотепні вертепи, веселі колядки — все це залягло на дно дитячої пам'яті як враження дитинства, перше переживання радості і свята. Похід заметеною дорогою до церкви на Різдвяну всеношну, засніжені колядники під вікнами, повна хата гостей, співи — все це перетворювало буденних селян в артистів, що священно діють і навівають один одному святковий настрій. Волинь, Галичина, Поділля чи Полтавщина в чомусь відрізняються, але не в істотному. Посічена вітрами XX віку, моя Волинь і досі в глибині затаїла радість Святині, хоча нове покоління все виховувалося, по суті, без свят. За святковим столом, але без свят. Бо Свято починається на грані матерії духу.

Довоєнна і післявоєнна вакханалія переходила в антирелігійний терор. «Боротьба з пережитками» була боротьбою з культурною людиною, носієм національної свідомості і традицій, з усім живим і чесним.

Але на свят-вечір у добрій хаті і нині молитва доброї людини збиратиме духи тих, що загубилися по світах, і тих, що померли, але залишили по собі пам'ять. Подумки збиратимуться біля Різдвяної свічки в сяйві старого доброго світу всі віднесені вітром з рідного гнізда. Навіть ті, що замість свят пам'ятають лише власний день народження. Тільки на дні пам'яті ще лунає голос передвічний «Ой радуйся, земле, Син Божий народився».

Вітер часу перегортає останні карбовані сторінки української історії: вона оживає і змінюється на наших очах так, що нам хочеться сьогодні проспівати на весь світ: «Звізда ясна з України весь світ осіяла». Збираймося до своєї ясної Зорі, бо вона Богом послана, вірмо в неї і в будь-яку погоду ходимо за нею. Прийдемо до себе, до своєї загубленої суті, до свого Свята, до відновлення образу і подоби Божої.

Євген СВЕРСТЮК.

СИН БОЖИЙ НАРОДИВСЯ

УКРАДЕНА КУТЯ

— Давно це було, ще 1932 року, — поволі почала свою розповідь Павлина Сергіївна Манжула з села Зубриха, що на Київщині. Нові володарі, сп'янілі від безмежної влади, ніби втративши розум, ламали церкви, топтали ікони, відбирали усе, що потрапляло під руку.

Малеча чекала святого вечора — передріздвяної куті. Щороку мама на цей вечір варила кутю, смачну капусту та узвар. Після обіду всі горщики виставляла на лаву, а ми, дітвора, приносили з клуні оберемок сіна і застилали ним на покуті під образами, переносячи туди усі страви. Брат ніс горщик і приказував: «Узвар — на базар». А я додавала: «А кутю — на покуть». Потім з нетерпінням чекали вечора. А коли темніло надворі і батько повертався з роботи, він брав біля образів жменьку засушених з літа пахучих волошок, в'язав з них кропило, наливав у кухлик свяченої води. Ми засвічували ліхтар і йшли з батьком освячувати обійстя. Спочатку заходили в хлівець, де стояла корова. Батько кропив свяченою водою корівник, а я відламувала від окрайця шматочок хліба і давала його нашій Лисці. Потім писали крейдою на вхідних дверях невеличкий хрестик і заходили в інші хлівці, де утримувалися кобила та льоха. Не минали й стодолу та половника. Поверталися в хату із світлою радістю в серцях, нас чекав багатий стіл. Мати клала у велику миску капусту, посипала цукром кутю, зварену з добірної ячмінної крупи. Перед вечерею всі ставали перед образами, і батько починав читати молитву. Ми повторювали за ним і відчували, як легко ставало на душі. Після цього всі сідали за стіл і чекали, поки батько наріже хліб і першим поблагословить вечерю.

Перед тим, як розпочинати їсти кутю, мати три рази запрошувала Мороза до столу: «Морозе, Морозе, іди кутю їсти! Не йдеш? І не йди!»

Але минули напередодні голодного 33-го благословенні часи, коли свято Різдва Христового приносило людям радість. Того року вже не сподівалися бачити чудо свят-вечора, бо батько, щоб уникнути висилки на Сибір, поїхав світ за очі на заробітки. А в нас незабаром забрали кобилу, корову і все зерно. Сільські «активісти» довго штрикали землю металевими щупами. Зі злості увійшли до комори і забрали зі старого горщика навіть квасолю. А в хаті один з них знайшов за сволоком стару батькову шапку і висипав з неї три жмені пшениці.

Перед різдвяною кутею мати обходила своїх родичів, поки дістала трохи ячмінної крупи. Коли вона закрила заслінкою піч, ми кинулися до неї і слізно просили дати попробувати куті. Мама довго пояснювала, що кутю треба їсти увечері, але голодні ми не відходили від неї. Тоді вона пішла на хитрість. «Добре, дітки, — погоджуючись, промовила вона, — ось я швидко підсвіжу комин, змажу глиною долівку, виперу на річці ганчір'я, тоді почнемо їсти кутю. Тільки не бігайте по мокрій долівці».

Довго й терпляче чекали ми вечора. Ось залишилося мамі сходити на річку. Не встигла вона й дістатися до сіней, як раптом рипнули сінешні двері. У хату вбіг чолов'яга, якого по-вуличному звали Кесарем. Один з тих, хто з горщика забрав квасолю. Він зробив два кроки до нас, потім рвучко кинувся до печі, відхилив заслінку, схопив біля порога рогача і витяг горщик з кутею. Дбайливо обтер з нього попіл і вибіг з ним з хати. Ми остовпіли. Сиділи принишклі. Ніхто навіть не скрикнув, не заплакав. Але як тільки на порозі з'явилася мати, всі закричали в один голос: «Кесар кутю забрав!».

Мати впала на коліна перед образами, кілька разів схилилася головою до самої долівки, широко і розмашисто перехрестилась і, перекривши наші голоси, вигукнула:

— Господи, побий його громом!

В оповідачки, Павлини Сергіївни, блиснули сльози. Вона замовкла. Я довго не наважувався порушити тишу, але не втримався, цікавість взяла гору.

— Що ж далі сталося з вами? — запитав.

Після тривалої паузи вона сказала: «Мама з братом і сестричкою незабаром померли з голоду, а я лишилася сиротою. Мене згодом забрала до себе тітка».

— А що з кривдником?

— Він безславно загинув. Уже після війни Кесарів син запропонував мені бути хрещеною матір'ю його хлопця. Я погодилася, адже від кумівства не відмовляються. Правда, ми не були в церкві, бо її зруйнував дід хрещеника. Ось так, як бачите, я стала хрещеною матір'ю онука Кесаря.

Тепер, коли буваю за селом і проходжу повз цвинтар, відшукую поглядом поховання жертв голодомору, а трохи віддалік від них занедбану могилу Кесаря. Хрещусь і від щирого серця благаю: «Господи, прости його грішну душу!».

Записав Микола ДМИТЕРКО.

ДИВНАЯ НОВИНА

Ангел Божий із небес
Радість нам звіщає днесь —
Дивная новина:
нині діва Марія
В Віфлеємі породила
єдиного сина.

Не в царській палаті,
Но межі бидляти,
У пустині, у яскині,
А требз всім знати,

Що то Діва чиста,
Марія Пречиста
І рождає, і питає
Його як невіста.

На руках тримає
І Йому співає,
Всемогучим Створителем
Своїм називає.

ВЕРТЕП

Розвиток людини і людства в цілому супроводжується необхідністю реалізації своїх духовних потреб, викликаних прагненням естетичного самовираження. Таке прагнення посилювалося також необхідністю спілкування між людьми і знайшло своє місце в різних формах лицедійства — народних піснях, культово-релігійних та побутових ритуалах, обрядах тощо.

Одним з найбільш яскравих та цікавих явищ є народний театр — вертеп. Саме за традицією вертепу народ складає новонародженій дитині заповітну молитву про волю. І перетворюється тоді вертеп із суто релігійного явища в явище національне.

Стражданнями та болем народним писалися вертепи. Ще в давні часи їх зміст далеко відходить від релігійного грунту і переноситься в повсякденне життя і побут селян. Саме тоді три біблейські царі починають уособлювати різні періоди історії України. Саме тоді приходять з поклоном до Ісуса українські князі, гетьмани, козаки, а Ірод із своїми воїнами щораз частіше починають вдягатися у форму тогочасних поневолювачів.

Пізніше героями різдвяних вертепів стали січові стрільці. Навіть у важких умовах сибірської каторги українці організовували вертепи, гуртуючи людей піснею, словом, традицією.

У 70-ті роки вертепників в Україні викликали в міліцію, переконували, попереджали. Та часто у відповідь вони з гордістю кидали: «З вертепом діди мої ходили, я ходжу, ще й дітям і внукам накажу ходити».

Надія САМУЛЯК.

СВЯТ-ВЕЧІР ЗА ГРАТАМИ

Українські дівчата-політв'язні. Феномен незламності, нескореності й сили духу. І вірності Україні, її мові, пісні, звичаям.

Серед глухих тюремних стін минула молодість Ангеліни Гачкевич. Допити, знущання, голод, нелюдська праця в таборах ГУЛАГу. Норильськ, Красноярськ, Тайшет, Колима... Що тримало її на світі! Гілка калини, материна колядка, купальська пісня. І, диву даєшся, і за цих каторжних умов могла зорганізувати дівчат на свят-вечір за вбогий, але, Боже, який багатий стіл!

Нині Ангеліна Гачкевич мешкає в Кременці, що на Тернопільщині. Як надійде Різдво Христове, бабуся Ангеліна заколядує онукам тої самої, яку колядували з дівчатами в далекому Норильську, витягне з шухляди написані нею, але так і не надіслані братові листи і почне перечитувати...

Ігорю, братику мій найдорожчий!

Молю Всемогутнього, щоб оберігав тебе від усього злого, щоб ласкою своєю осінив тебе, посилаючи все те, до чого прагнеш. Різдво у нас я тобі ще не описувала, а розповісти хочеться.

До Різдва було місяць, коли вирішили, що вечеряти будемо однією сім'єю за всіма нашими звичаями. Підготувалися, і 6 січня ввечері були в нас гарно прибрані столи, в кінці яких стояла також гарно прибрана ялинка. Зібралися всі, нас було сімдесят дівчат. Під скатертиною, як велить звичай, було сіно, на ялинці горіли свічки. Душа сповнилася святковим настроєм, коли тихенько почулося: «Різдво Твоє, Христос, Боже наш...». Скільки тоді думок посилала я до тебе, батька старенького. Потім було поздоровлення, як було колись і як тепер, і, переспівавши ще скількись колядок, всі засіли за столи. Було декілька старших жінок, які з радістю всіх нас голубили і зі сльозами на очах виказували свої щирі бажання. В цей вечір не забули і за вас, бо ви, наші дорогі брати, друзі, наша надія, гордість.

Дівчатка весь час колядували, а молоді хазяйки всіх припрошували і пригощали. Довго згадували минуле, розійшлися вже досить пізненько, а вранком, ледве світало, вже знову були всі разом, і пішли з колядками. Зеки приймали дуже гарно, але ж це був лише початок свят, тому що день Різдва випав не в неділю і відпочивати ніхто не міг.

Діждали неділі і вирушили з вертепом. Що бачила я цього вечора, передати тобі не в силі, скажу тільки одне, що люди були приспані, і їх потрібно було розбудити. Зміст вертепу. Після довгих років син вертає до рідні. Змучений, він збився з дороги і сів на узліссі, і знаючи, що сьогодні Свят-вечір, почав згадувати минуле. Завіяло снігами шляхи у рідний край. Десь поросли стежки тернами, а серце рветься, думка лине у ту хатину, там Свят-вечір. Там, може, ждуть і виглядають. Десь крізь негоди і хуртечі у темряву ночі проникають заплакані старечі очі страдниці-мами...

Далі сюжет вертепу такий. Знаючи про те, що в селі живе старенька вдовиця, хлопці вирішили навістити її в цей вечір і пішли в ліс зрубати для неї ялинку. У лісі зустрічають знайомого хлопця, і, коли дізнались, що він вертається з чужини, вирішили забрати до себе. «Візьмім до себе, пересвяткує в гурті з нами, поколядує та й іншим стане...». Ідуть у село. В цей час другий гурт колядників не минув хати вдовиці, і тоді, коли вона зажурена сидить при столі і зі сльозами на очах згадує минуле, чує слова:

Дозвольте, матусю, вас
потурбувати,
У вашій хатині заколядувати.
Христос ся рождає, всім радість
звіщає,
Засмучених горем усіх потішає...

Колядують «Різдво» і «На небі зірка». Входить Зірка, яка втішає засмучену матір, вселяючи надію на те, що все мине, і вона ще зустріне дні радості. Із запізненням входить до хати другий гурт колядників і колядує «Серед неправди на землі». І ось тут страшна сцена, бо старенька вдовиця не знає, що серед колядників — її син. Він припадає до неї:

— Мамо, матусе, нене рідненька, чи не знаєш, я твій найменшенький.— Сину, дитино, я виглядала кожну хвилину. Життя віддала б, щоб ви вернулись живі-здорові. Який щасливий цей Свят-Вечір! Я крізь хуртечі летів до тебе, дорога мамо, і знов Свят-вечір, і знов так само...

Колядують: «Не плач, матусю, не журись, бо я вернуся ще колись, скоро воскресіння прийде, родилось-бо дитя святе. Минуть недоля і літа, ще вільні стрінемо свята, скоро воскресіння прийде...».

Далі — Циган і Циганка, Коза. Регіт страшенний. Циган продавав Козу, Циганка (ех, і дівчина була гарна Циганкою) усім ворожила. Потім з побажанням знову зайшла Зірка. Колядка «Дивная новина». І на закінчення дві дівчинки, які вели вступне слово, між першою і другою діями говорили: «Ніхто з нас не в силі сьогодні сказати, де кому судилося і як у світі жити. Хотілося б тільки всім вам побажати, щоб ви, як син цей, щасливо до рідні добралися».

Колядка «Ой видить Бог». І на цьому вертеп закінчується. Я знаю все напам'ять і якщо почую від тебе, що бажатимеш слухати, то в кожному листі потроху тобі розкажу. Надзвичайно гарно відіграли син, мати, і взагалі все обійшлося якнайкраще, краще й бути не може. Народ ридав, не випускали з бараків, не було місця, де стати. І так поставили дев'ять разів. Отримали подяки загально від усіх зеків, і, власне, дякували за те, що ми не забули наших прадідівських звичаїв і стривожили їхні душі. Після всього довелося говорити з «господарем», де сказала прямо: «Ніхто не має права забрати в нас те, що є найдорожчим...» Бувай здоровенький. Твоя сестра Ліна.

Норильськ.

ДО УВАГИ ДІЛОВИХ ЛЮДЕЙ!

Фірма «ЗовнішЕкспоБізнес» оголошує про проведення у квітні 1992 року ВИСТАВКИ — ЯРМАРКУ ПРОДУКЦІЇ НЕЗАЛЕЖНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ будь-яких галузей та форм власності.

Організована під девізом «Українські підприємці — українському ринку», виставка-ярмарок має сприяти пожвавленню ділової активності в республіці, зміцненню партнерських зв'язків, укладанню взаємовигідних комерційних угод.

Передбачається проведення роздрібної та оптової торгівлі.

Інформація про умови участі надається за запитом. Заявки від підприємств та організацій приймаються

ДО 1 БЕРЕЗНЯ 1992 РОКУ.

Наша адреса: 254655, м. Київ-53, Львівська площа, 8.

Телефони для довідок: 212-83-90, 212-59-73, 212-03-72.

Факс: 212-81-93, телекс: 131391 EKSBI.

ПРЕЗИДЕНТ Міжнародної асоціації народної медицини ВІКТОР МИХАЙЛОВИЧ КАНДИБА проводить курси по підготовці професійних масажистів, екстрасенсів-інструкторів та гіпнотизерів міжнародної категорії.

Працюватимуть курси у КИЄВІ — З 20-го ПО 25-те СІЧНЯ, А В ОДЕСІ — З 27-го СІЧНЯ ПО 1-ше ЛЮТОГО НИНІШНЬОГО РОКУ.

До їх проведення залучені кращі спеціалісти світу. На курси запрошуються усі бажаючі — незалежно від віку, освіти і професії.

КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ В КИЄВІ: 513-22-16, 513-72-50.

ПОВТОРЮЄМО: 513-22-16, 513-72-50.

КОНТАКТНІ ТЕЛЕФОНИ В ОДЕСІ: 23-50-64, 29-10-37, 68-03-23.

ПОВТОРЮЄМО: 23-50-64, 29-10-37, 68-03-23.

ЧЕКАЄМО ВАС НА НАВЧАННЯ. МІЖНАРОДНИЙ МЕДИЧНИЙ ЦЕНТР «КАНДИБА». ЙОГО АДРЕСА: м. Київ, вул. Малишка, 15/1.

ФІРМА «ВЕКОБА-ТРАСТ» —

офіційний розповсюджувач акцій страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер».

РАЗОМ ЗІ СТРАХОВОЮ АКЦІОНЕРНОЮ КОМПАНІЄЮ «ОМЕТА ІНСТЕР» У XXI СТОРІЧЧЯ!

Страхова акціонерна компанія «ОМЕТА інстер» — засновник ринку страхових послуг на Україні — оголошує про початок розповсюдження своїх простих іменних акцій для громадян та організацій!

Страхова акціонерна компанія «Омета інстер» це:

— універсальне і спеціалізоване страхування в усіх випадках, пов'язаних з ризиками підприємницької діяльності підприємств будь-якої форми власності;

— нові види страхування;

— багаторазове перевищення активів над розміром статутного фонду вже у перший рік діяльності та представництва у найбільших містах України;

— ефективна антиінфляційна політика, що надійно захищає страхові поліси та вкладення в «Омету інстер» від обезцінення;

— бездоганна репутація і міцне становище на ринку страхових послуг.

Розширюючи свої позиції на ринку, який формується, «Омета інстер» оголошує відкриту передплату на свої акції для юридичних осіб та громадян. Номінальна вартість простої іменної акції — 10 000 карбованців.

Статутний фонд компанії сто мільйонів карбованців.

Поспішайте придбати акції страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер», що надійно захищають ваші кошти від інфляції та надають можливість брати участь у прибутках страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер».

Гарантії страхової акціонерної компанії з бездоганною репутацією — що може бути більш надійним!

Розповсюдження акцій страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер» здійснює фірма «ВЕКОБА-ТРАСТ».

ЗАЯВКА

Прошу зарезервувати за мною акції страхової компанії «ОМЕТА інстер» у кількості — штук.

Про себе повідомляю:

Прізвище, ім'я, по батькові ______________________

Організація (для юридичних осіб) ______________________

Адреса ______________________

Паспорт (тільки для громадян) серія __________ № __________

Сплачена сума: ______________________ крб. ______ (дата)

______________________ місто ______________________
(найменування банку, поштового відділ.)

Тип платіжного документа __________ № __________

Гарантую(ємо) доплату у сумі 6085 крб. до повної курсової вартості акцій страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер», яка складає 12 085 крб., до 15 березня 1992 року.

Підпис ______________________

Акції страхової компанії «ОМЕТА інстер» можна придбати тільки за попередніми заявками. Для того, щоб передплатити акцію страхової компанії «ОМЕТА інстер» Вам необхідно:

1. Переказати гроші у обсязі 6000 карбованців за кожну просту іменну акцію на р/р фірми «ВЕКОБА-ТРАСТ» № 342701 в «Економбанк — Динамо» м. Києва в міському управлінні Національного Банку України, МФО 322249.

Переказ можна здійснити:

— в будь-якому відділенні збербанку;

— в будь-якому поштовому відділенні поштовим переказом, вказавши при цьому у графі «куди» р/р фірми «ВЕКОБА-ТРАСТ», що приведено вище;

— через будь-який банк, в якому знаходиться Ваш розрахунковий рахунок;

— через бухгалтерію за місцем роботи.

2. Заповнити та вирізати із газети заявку з позначеним типом та номером платіжного документа (квитанції для громадян або платіжного доручення для організацій), посім послати заявку на фірму «ВЕКОБА-ТРАСТ» за адресою 252113, м. Київ, вул. полковника Шубова, 9, КЦКБА, ВЕКОБА — ПЕРЕДПЛАТА.

Повноправним акціонером страхової компанії «ОМЕТА інстер» Ви станете після того, як, стримавши від нас сповіщення, сплатите другу половину курсової вартості акції. З цього моменту Ви стаєте співвласником страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер».

Курс акції страхової акціонерної компанії «ОМЕТА інстер» на 30 грудня 1991 року становив 12 085 карбованців.

Передплатити акції за цим курсом можна тільки до 31 січня 1992 року.

Тільки в цьому разі Ви придбаєте акції за мінімальною курсовою вартістю.

За заявками, відправленими після 31 січня 1992 року (за поштовим штемпелем), реалізація акцій буде здійснюватись за курсом на день відправлення заявки.

По додаткову інформацію звертайтесь по телефону в місті Києві (044) 229-81-06.

«ВЕКОБА — ТРАСТ» — до Ваших послуг на ринку цінних паперів!

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Засновник — Верховна Рада України.

Адреса редакції: 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ:

Для довідок — 441-89-61

телефакс — 224-72-54

Відділ реклами — 441-89-44

Бухгалтерія — 441-84-00

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Залишаємо за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали.

Рукописів не повертаємо.

За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Пересиланням скарг у різні інстанції редакція не займається. Звертайтеся, будь ласка, безпосередньо до відповідних органів влади.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955

Загальний тираж 349 650

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ 47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311003.